

Mirosława Teresa Witkowska-Dąbrowska
Katedra Konkurencyjności Gospodarki
Instytut Ekonomii i Finansów
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ul. Oczapowskiego 2, 10-719 Olsztyn

Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Ul. Oczapowskiego 4, 10-719 Olsztyn
za pośrednictwem:
Rady Doskonałości Naukowej
pl. Defilad 1
00-901 Warszawa
(Pałac Kultury i Nauki, p. XXIV, pok. 2401)

Wniosek

z dnia 27.04.2022 r.

o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie¹ ekonomia i finanse

Tytuł osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia
doktora habilitowanego:

**Kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich – w stronę rozwoju trwałego
i zrównoważonego**

Wniosuję – na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o
szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2022.574 t.j. z dnia 2022.03.11)– aby komisja
habilitacyjna podejmowała uchwałę w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w głosowaniu ~~tajnym~~/jawnym*²

Zostałem poinformowany, że:

*Administratorem w odniesieniu do danych osobowych pozyskanych w ramach postępowania w
sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego jest Przewodniczący Rady Doskonałości Naukowej z
siedzibą w Warszawie (pl. Defilad 1, XXIV piętro, 00-901 Warszawa).*

*Kontakt za pośrednictwem e-mail: kancelaria@rdn.gov.pl, tel. 226566098 lub w siedzibie organu. Dane
osobowe będą przetwarzane w oparciu o przesłankę wskazaną w art. 6 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia
UE 2016/679 z dnia z dnia 27 kwietnia 2016 r. w związku z art. 220 - 221 oraz art.*

*232–240 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w celu
przeprowadzenia postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz realizacji praw i
obowiązków oraz środków odwoławczych przewidzianych w tym postępowaniu.*

¹ Klasyfikacja dziedzin i dyscyplin wg. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin w zakresie sztuki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1818).

² * Niepotrzebne skreślić.

Szczegółowa informacja na temat przetwarzania danych osobowych w postępowaniu dostępna jest na stronie www.rdn.gov.pl/klauzula-informacyjna-rodo.html

Mieczysław Witkowski - Dyplomista

(podpis wnioskodawcy)

Załączniki:

1. Kopia dyplomu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora;
2. Autoreferat osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych, popularyzatorskich, organizacyjnych i eksperckich;
3. Wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse;
4. Dane kontaktowe wnioskodawcy.
5. Dwa elektroniczne nośniki danych zawierające pliki stanowiące dokumenty.

Dr inż. Mirosława Teresa Witkowska-Dąbrowska

Instytut Ekonomii i Finansów
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

**Autoreferat
osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych,
popularyzatorskich, organizacyjnych i eksperckich**

Olsztyn, 2022 r.

Spis treści

1. Dane osobowe	3
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.....	3
3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.....	3
4. Tytuł osiągnięcia naukowego	4
4.1. Prezentacja celu naukowego wskazanej pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania	4
4.1.1. Uzasadnienie wyboru tematyki monografii na tle stanu dotychczasowych badań.....	4
4.1.2. Problem badawczy, cele i przyjęta metodyka badań	10
4.1.3. Rezultaty zrealizowanych badań.....	19
4.2. Struktura monografii	25
4.3. Wkład monografii w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse	29
5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych	31
5.1. Charakterystyka ilościowa dorobku naukowego – kategorie i liczba publikacji.....	31
5.2. Merytoryczna charakterystyka pozostałego dorobku	32
5.3. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej	41
6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę	45
Literatura wykorzystana w autoreferacie	48

1. Dane osobowe

Imię i nazwisko: Mirosława Witkowska-Dąbrowska
Data urodzenia: 10 czerwca 1968 r., Nowe Miasto Lubawskie
Adres służbowy: Ul. Oczapowskiego 4, 10-719 Olsztyn
Tel. +48 89 5233548, 606488745
e-mail: m.witkowska@uwm.edu.pl

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- 1999 r. - dyplom doktora nauk rolniczych w zakresie zootechniki na Wydziale Bioinżynierii Zwierząt Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie - stopień naukowy doktora nadany w dniu 2 lipca 1999 r. Praca doktorska: „Ocena przystosowania młodego bydła mlecznego PRIM HOLSTEIN do warunków północno-wschodniej Polski”;
- 1992 r. - dyplom ukończenia studiów dziennych magisterskich na Wydziale Zootechnicznym Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie (obecnie UWM w Olsztynie) - uzyskanie tytułu magistra inżyniera zootechniki w dniu 29 czerwca 1992 r.;

oraz:

- 2002 r. - dyplom ukończenia studiów podyplomowych na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego z zakresu auditingu ekologicznego uzyskany w dniu 15 czerwca 2002 r.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 1 grudnia 2000 r. do dzisiaj pracuję na *Wydziale Nauk Ekonomicznych* (powstałym z przekształceń: dawniej *Wydział Zarządzania i Administracji* do 2001 r. i *Wydział Zarządzania* do 2004 r.) Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Od początku zatrudnienia na Uniwersytecie pracuję na stanowisku adiunkta badawczo-dydaktycznego. Zatrudniona byłam w Zakładzie i Katedrach powstałych z przekształceń tej samej jednostki:

- 2000 r. - 2001 r. - Zakład Ekonomiki Środowiska i Zasobów Naturalnych,
- 2001 r. - 2004 r. - Katedra Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej,
- 2004 r. - 2007 r. - Katedra Ekonomiki Nieruchomości,
- 2007 r. - 2017 r. - Katedra Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej,
- 2017 r. - 2019 r. - Katedra Ekonomiki Środowiska i Agrobiznesu.

Od 2019 r., pracuję w Katedrze Konkurencyjności Gospodarki, gdzie kontynuuję pracę badawczą oraz zajęcia dydaktyczne. Od początku zatrudnienia na Uniwersytecie **moja praca badawcza oraz zajęcia dydaktyczne skupiały się wokół problemów ekonomii środowiska oraz rozwoju trwałego i zrównoważonego**. Wyniki w sferze ekonomicznej mogą być osiągnęte dzięki zasobom środowiska,

których powinno się korzystać z zachowaniem równowagi w środowisku, oszczędnie jednocześnie z dbałością o osiągnięcie celów społecznych.

Pierwszy raz ubiegam się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

4. Tytuł osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2022.574 t.j. z dnia 2022.03.11) wskazuje monografię:

Mirosława Witkowska-Dąbrowska (2022), Kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich - w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego, ISBN 978-83-8100-335-3, 244 strony, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Recenzentami wydawniczymi byli:

Dr hab. Leszek Preisner

Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie

(Zakład Zarządzania)

Emerytowany pracownik Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie

(Katedra Ekonomii, Finansów i Zarządzania środowiskiem)

Prof. dr hab. Henryk Runowski

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

(Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw,

Zakład Ekonomiki Podmiotów Gospodarczych)

Wskazana monografia stanowi podsumowanie mojej dotychczasowej pracy naukowej. Powstała ona jako wynik wieloletnich i wielowymiarowych intensywnych studiów literaturowych oraz empirycznych badań własnych związanych z ekonomią środowiska oraz trwałym i zrównoważonym rozwojem, w szczególności obszarów wiejskich.

4.1. Prezentacja celu naukowego wskazanej pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

4.1.1. Uzasadnienie wyboru tematyki monografii na tle stanu dotychczasowych badań

W rozwoju trwałym i zrównoważonym zależność między rozwojem gospodarczym, społecznym i środowiskiem odbywa się w cyklu zamkniętym. Zapewnić to ma sprawiedliwość międzygeneracyjną.

Jest to najważniejsza zasada *sustainable development*. Współcześnie rozumiana koncepcja rozwoju trwałego i zrównoważonego uwzględnia makrosystem złożony z trzech podsystemów: gospodarka-środowisko-społeczeństwo. Ten paradygmat rozwoju został określany przez Borysa (2011) jako rozwój niekonwencjonalny lub alternatywny - od prawie 30 lat urzeczywistniany pod nazwami zrównoważonego, trwałego, samopodtrzymującego się rozwoju lub nawet ekorozwoju. W polskich i europejskich dyskusjach już w 2003 r. (red. Borys 2003) wyróżniono co najmniej siedem podejść do tych relacji. Jego zdefiniowanie doczekało się wielu analiz i wyjaśnień (Piontek 2002, Pawłowski 2008, Górka 2010, Łuszczuk 2016, Jeżowski 2012). Koncepcja *sustainable development* nie ominęła również obszarów wiejskich. Na obszarach wiejskich, które w Polsce stanowią ponad 90% terytorium kraju, znajduje się większość zasobów przyrody, duża część zasobów ludzkich, zasobów produkcyjno-materialnych, obiektów kultury i wiele innych cennych zasobów, czyli szeroko rozumianego „środowiska”. Funkcje związane z wielokierunkowym rozwojem wsi nachodzą na siebie powodując konflikty lokalne i ponadlokalne, a „wykorzystanie zasobów środowiska nie jest tylko problemem wsi i ludzi tam mieszkających – jest to problem całego społeczeństwa jako największej grupy interesariuszy rozwoju wsi” (Wilkin 2011). Wieś się zmienia, upodabniając w wielu kwestiach do miasta. Zegar (2000) w swoich pracach podkreśla, że wieś zatracą swój rolniczy charakter.

Koncepcję racjonalnej gospodarki zasobami środowiska wywiedziono z przesłanek ekonomicznych, a zrodziła się z troski o zachowanie środowiska jako ekonomicznej podstawy egzystencji człowieka. Racjonalna gospodarka związana jest nie tylko z ochroną, ale również kształtowaniem środowiska. Zagadnienia kształtowania środowiska pojawiają się we wszystkich dokumentach planistycznych i strategicznych opracowaniach odnoszących się do realizacji polityki zrównoważonego rozwoju w gminach. Przegląd prezentowanych w literaturze przedmiotu stanowisk dotyczących samego zdefiniowania kształtowania środowiska jest jednak bardzo zróżnicowany. Przez Dobrzańskiego „kształtowanie” (2009) rozumiane jest jako oddziaływanie na środowisko „w celu nadania mu cech korzystnych z punktu widzenia człowieka oraz w celu zwiększenia pojemności środowiska”, czyli świadome i planowe zmiany w środowisku przyrodniczym, zmierzające do gospodarczego wykorzystania ekosystemów (np. do celów rolniczych, turystycznych). Szamrej-Baran (2012) dodaje, że to przywracanie ekologicznej funkcji ekosystemowi krajobrazów (renaturyzacja, renaturalizacja).

Świadome wprowadzanie zmian mających korzystny efekt nie jest jednak procesem łatwym z uwagi na różnicujące się czynniki wpływające na środowisko na obszarach wiejskich. Dyskusja w literaturze koncentruje się na definicjach przyjmujących, że kształtowanie środowiska skupia się głównie nad celowym wprowadzaniem korzystnych zmian infrastrukturalnych lub ochronie prawnej (Pondel 2013, Kokoszka 2014). Warto jednak wziąć pod uwagę niekorzystne niezamierzone lub zmierzone wpływy (Kundzewicz, Kozyra 2011, Kokoszka 2014, Żmija 2014, Zawojska 2014, Pondel 2015). Kształtowanie środowiska ma służyć rozwojowi trwałemu i zrównoważonemu obszarów wsi i rolnictwu, przewidywaniami

skutków działalności w środowisku oraz poprawie jego stanu (Brandyk 2001). Najogólniej można je zdefiniować jako oddziaływanie mające na celu osiągnięcie danego stanu.

Warto przy tym podkreślić, że zmieniła się mentalność społeczeństwa. Wzrasta poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa wiejskiego i akceptacja dla działań prośrodowiskowych. Rośnie popyt na ekologiczne produkty żywnościowe, a zwolenników i naśladowców zyskuje integrowana produkcja w rolnictwie. Obszary wiejskie nadal są miejscem silnego wpływu na środowisko wywieranego przez rolnictwo, rozwijającą się turystykę, a także urbanizację obszarów i ekspansję ludności miejskiej. W zakresie kształtowania środowiska główną rolę w interakcjach między ludźmi a środowiskiem odgrywa gospodarowanie gruntami (*Lepsze życie na obszarach wiejskich* 2016). Kreowanie rolnictwa zrównoważonego, które jest nieodłączną częścią rozwoju trwałego i zrównoważonego obszarów wiejskich, nie prowadzi do degradacji środowiska, umożliwia wykorzystanie odpowiednich technologii, a także ochronę gleby, zasobów wodnych, roślin, zwierząt. Jest to zatem rozwój zapewniający rolnictwu żywotność, trwałość w czasie, ekonomiczną oraz społeczną akceptowalność, z równoczesną realizacją celów produkcyjnych i ekologicznych (Wilkin 2008).

Z naukowego punktu widzenia nie ma wątpliwości, że rozwój gospodarczy świata odbył się kosztem środowiska przyrodniczego i jego zasobów a w ostatnich kilkudziesięciu latach podejście do korzystania z zasobów środowiska i jego ochrony się zmieniło (Welzer, Wiegandt 2011). Problematyka ta jest obecna w **naukach ekonomicznych**, rolniczych, przyrodniczych, ale również humanistycznych. Dziedziną nauk społecznych najbliższą możliwości przekroczenia granic nauk przyrodniczych jest ekonomia. Kozłowski (2000), pisał wprost, że ekologia to nauka o ekonomice przyrody, badająca zależności między organizmami oraz między organizmami a środowiskiem. Problemem są jednak wpływy neoklasycznej fazy rozwoju ekonomii. Modele ekonomiczne zawodzą, dlatego że są hermetyczne, często oderwane od ludzkich zachowań i ograniczeń. Ekonomisci i przedstawiciele innych nauk społecznych w biologii i psychologii doszukują się informacji do zbudowania modeli umożliwiających trafne przewidywania. Żylicz (2014) uważa, że w ochronie środowiska niepewność jest nieunikniona. Według niego dotyczy to głównie zmian nieodwracalnych.

Ekonomia środowiska wychodzi poza kwestie samej „ochrony” i koncentruje się na gospodarowaniu, w tym kształtowaniu środowiska (Górka i in. 2016). Konsiliencja ujęta przez Whewella (1840) traktuje o łączeniu faktów i opartych na nich teorii empirycznych z różnych dziedzin w jedną wspólną teorię wyjaśniającą (Wilson 2002). Tak rozumiana „konsiliencja jest sprawdzianem teorii, w której występuje (Wilson 2002)”. Odnosi się to do problemów badań nad szeroko rozumianą ochroną środowiska oraz rozwojem trwałym i zrównoważonym. Wymienić tu trzeba cztery grupy zagadnień: politykę ochrony środowiska, biologię, etykę i nauki społeczne. Problem ekologiczny może być postrzegany jako zagrożenie wartości światopoglądowych lub rozpatrywany w kategoriach naruszenia pewnych wartości użytkowych. Może być związany z wartościami najwyższymi, światopoglądowymi, ale też zdrowiem,

bezpieczeństwem, dobrobytem, wartością przyrody, równowagą ekologiczną, sprawiedliwością (Matczak 2000). Jest istotna różnica między wartościami społecznymi rozumianymi jako przekonania i idee warunkujące sposoby myślenia i działania ludzi (będące składową świadomości społecznej i kultury zbiorowości) a wartościami odnoszonymi do pewnych cech, walorów lub wartości materialnej jakiegoś obiektu, czyli jak nazywa to Throsby (2010) „wartości w liczbie pojedynczej”. Postulatem osobistej odpowiedzialności za podejmowane działania kieruje się właśnie **ekonomia zrównoważonego rozwoju**. W przypadku ekonomii zrównoważonego rozwoju należy stwierdzić, że dopiero wtedy w pełni zrozumiemy uwarunkowania i mechanizmy rozwoju trwałego, zrównoważonego, gdy włączymy je w „łańcuch wyjaśnień przyczynowo skutkowych” (Michałowski 2007). Te analizy wyjaśniają interdyscyplinarne podejście do problemu kształtowania środowiska w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego.

Z perspektywy gospodarczej korzystanie ze środowiska w sposób gwarantujący rozwój trwały i zrównoważony jest wielkim wyzwaniem dla lokalnych administracji. Oznacza przede wszystkim konieczność uwzględniania wpływu podejmowanych działań na kształtowanie się relacji w makrosystemie gospodarka-środowisko-społeczeństwo z określeniem skutków bezpośrednich i pośrednich, bieżących i przyszłych. W toku realizacji zadań wynikających z wdrażania koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego podjętych zostało wiele działań ograniczających presję na środowisko i poprawiających jego stan oraz przeprowadzono wiele badań na temat poznania problemów związanych z oddziaływaniem rolnictwa na środowisko i efektów zapobiegania presji na zasoby środowiska. Zasoby środowiska przyrodniczego określa się mianem kapitału naturalnego. Kapitał naturalny to pojęcie, które zajmuje ważne miejsce w naukach ekonomicznych, w szczególności w **ekonomii środowiska i ekonomii ekologicznej** (Górnicki 2012). Kapitał naturalny tworzą odnawialne oraz nieodnawialne zasoby naturalne oraz procesy ekologiczne rządzące ich występowaniem i wykorzystaniem (Throsby 2010). Przyjmuje się, że kapitał naturalny obejmuje ekosystemy, które podtrzymują i regenerują takie zasoby, jak: ziemia, powietrze i woda oraz zróżnicowane zasoby genetyczne. Kielczewski (2010), Telega (2015) dodają do tej definicji takie usługi środowiska, jak funkcja odbiornika zanieczyszczeń, utrzymywania składu atmosfery, poprawy klimatu, regulacji stosunków wodnych, produkcji żywności, utrzymania gatunków, rekreacji, tworzenia wartości estetycznych i kulturowych. Kapitał naturalny dostarcza również takie usługi, jak utylizacja odpadów czy kontrola erozji. Pojęcie usług świadczonych przez środowisko, a opisywanych przez ekonomistów, szczegółowo przedstawiają Poskrobko (2010) i Michałowski (2013).

Na podstawie oceny stanu dotychczasowej wiedzy można sformułować przesłanki badawcze jako punkt wyjścia do podjętych badań. Jedną z nich jest złożoność obszarów wiejskich, która wymusza interdyscyplinarny charakter analiz oraz poszukiwanie nowych perspektyw badawczych. Problemem, który pojawia się w badaniach nad obszarami wiejskimi jest ich niejednorodność (Rosner 2008). Z administracyjnego punktu widzenia w Polsce wyróżnia się tylko wieś i miasto, ale w badaniach należy uwzględniać zróżnicowanie obszarów wiejskich. Obszary wiejskie w Polsce definiowane są jako tereny

położone poza granicami administracyjnymi miast. Na podstawie podziału terytorialnego według rejestru TERYT, za obszary wiejskie uznaje się gminy wiejskie i część wiejską gmin miejsko-wiejskich. W dotychczasowych badaniach obszarów wiejskich analizy przeprowadza się głównie na poziomie powiatów. W literaturze spotyka się poparcie dla powiatów jako jednostek analizy (Halamska 2013) jako najstarszych jednostek administracyjnych. Warto tu też podkreślić większą liczbę danych, co może zachęcać do prowadzenia badań w powiatach. W badaniach własnych podjęłam próbę badań w gminach, idąc jeszcze o krok dalej i wyłączając z badań obszary miast w gminach miejsko-wiejskich, traktując jednak oba typy gmin jako odrębne grupy strategiczne badań. Główną przyczyną wyłączenia miast z badań nad obszarami w gminach miejsko-wiejskich jest specyfika funkcjonowania niewielkiego miasta. Oczywiście jasnym jest, że gminy wiejskie są również pod wpływem chociażby miast powiatowych, ale w przypadku gmin miejsko-wiejskich dochodzi element wspólnej administracji wspomnianego wcześniej oddziaływania miasta, co może mieć wpływ na kierunki działań w gminach. Na poparcie realizacji badań na poziomie gmin można dodać, że również w międzynarodowej statystyce, jako terytoria o zasięgu lokalnym, rozumie się oprócz powiatów lub ich odpowiedników - gminy.

Druga przesłanka badawcza dotyczyła różnorodności wpływów na środowisko na obszarach wiejskich związanych ze zmianami w ostatnich kilkudziesięciu latach. Nadal nierozpoznany jest problem całościowego spojrzenia na czynniki kształtujące środowisko na obszarach wiejskich w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego z uwzględnieniem zróżnicowanego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów. Niski status ekonomiczny mieszkańców wsi i zaniedbania w infrastrukturze ochrony środowiska w Polsce to czynniki, które sprzyjały nasilaniu się zagrożeń środowiska na obszarach wiejskich (Cymerman, Koc 1992, Ryszkowski, Bałazy 1992, Młynarczyk, Marks 2000, Mickiewicz 2001, Marks, Nowicki 2010, Dembek 2012). Trwały i zrównoważony rozwój zakłada, że działalność człowieka w dążeniu do rozwoju gospodarczego nie musi wywierać negatywnego wpływu na środowisko. Jeżowski (2012) podaje, że obronie tej tezy w teorii ekonomii środowiska służy ekologiczna krzywa Kuznetza. Gdy dochód jest niski, obciążenie środowiska rośnie w ślad za wzrostem dochodów, ale po przekroczeniu pewnego poziomu ma tendencję malejącą.

Zakres merytoryczny podjętych badań został skoncentrowany na czynnikach kształtujących środowisko obszarów wiejskich w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego. Ma to swoje uzasadnienie poznawcze i merytoryczne oraz jest interesujące ze względu na zmiany, jakie dokonują się na obszarach wiejskich. Zmiany zapoczątkowane przemianami po zmianie ustroju społeczno-gospodarczego po 1989 r. były szeroko opisywane w literaturze przedmiotu (np. Wilkin, red. 2003, Wilkin i Nurzyńska, red. 2002, Zegar 2000, Woś 2000, Rosner 2000). Po obradach Okrągłego Stołu przyjęto I Politykę Ekologiczną Państwa, ale wówczas idea zrównoważonego rozwoju¹ nie była jeszcze priorytetową nie tylko w Polsce.

¹ W polskich przepisach prawa oraz dokumentach strategicznych rozumiany jako interpretacja zwrotu „sustainable development” jest zwrot „zrównoważony rozwój”. W monografii posługuję się określeniem „trwały i zrównoważony rozwój”

Przełomowym momentem w rozwoju polskiej wsi było wstąpienie do struktur Unii Europejskiej. W tym czasie już powszechnie uznano, że rozwój społeczno-gospodarczy musi być zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Należy przy tym podkreślić, że na wsi nastąpiły również zmiany stylu życia i świadomości ekologicznej. W literaturze przedmiotu wiele badań podjęto na temat zrównoważonego rozwoju rolnictwa (np. Runowski 2002, Woś i Zegar 2002, Kociszewski 2013), gospodarstw ekologicznych (Runowski 2004, 2009), czy nawet czynników społeczno-gospodarczych (Kociszewska 2007, 2010). Środowisko na obszarach wiejskich w Polsce jest obszarem zainteresowania badaczy (Kłós 2013, Kokoszka 2014, Lisowska-Mieszkowska 2014, Czyżewski Kryszak 2017), jednak brakuje kompleksowej oceny wpływów, która mogłaby stanowić bazę informacyjną do kształtowania środowiska w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego.

Można zatem stwierdzić, że w naukach ekonomicznych istnieje luka badawcza dotycząca oceny różnorodności czynników wpływających na środowisko z uwzględnieniem pewnego stopnia ich ogólności i uniwersalności. Przygotowano setki wskaźników z zakresu *zrównoważonego rozwoju*, co opisałam w monografii, które na pewno przyczyniły się do zbadania wielu problemów badawczych. Brakuje jednak krótkiej ich listy dla obszarów wiejskich, które mogłyby być wykorzystane w konkretnej praktycznej metodzie. Identyfikacja ich umożliwi dążenie do trwałości i zrównoważenia rozwoju na obszarach wiejskich. Przyczyni się w efekcie do uzyskania wymiernych efektów ekonomicznych. Ponieważ nadmierne, nieoszczędne zużycie zasobów (zwłaszcza nieodnawialnych), utrata przestrzeni rolnej, leśnej, pogorszenie stanu jakości wody, powietrza i gleb w przyszłości przyczyni się do problemów gospodarczych. Zapelnienie luki badawczej posłuży do przygotowywania przydatnych i trafnych dokumentów strategicznych (strategii, polityk itp.) na poziomie samorządów do oceny stanu i prognoz. Identyfikacja czynników, które kształtują środowisko obszarów wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego wymaga kompleksowych badań. W wymiarze międzynarodowym takie badania, podobnie jak w Polsce, dotyczyły głównie czynników społeczno-gospodarczych lub ochrony środowiska.

uwzględniając zakres znaczeniowy rozwoju trwałego oraz rozwoju zrównoważonego. Rozwój zrównoważony w treści zawiera dwie zasady trwałości – wrażliwą i silną, nie uznając słabej i restrykcyjnej. Rozwój trwały obejmuje cztery zasady. Biorąc pod uwagę powyższe, że nie każdy rozwój trwały jest rozwojem zrównoważonym, zdecydowałam się na takie definiowanie paradygmatu z uwzględnieniem dwóch cech: trwałości i zrównoważenia, ze względu na specyfikę celów środowiskowych związanych z zachowaniem kapitału naturalnego z jednej strony, a jakością życia z drugiej. Jednocześnie ma świadomość wzajemnych relacji oraz, odmienności znaczeniowej, jak i pojemności obu pojęć oraz tego, że częściej w literaturze używane jest podejście uwzględniające pojedyncze cechy: rozwój zrównoważony albo rozwój trwały, ostatnio rozwój zrównoważony i inteligentny (Borys 2016). Majewski (2008) wyjaśnia koncepcję sustainable development w odniesieniu do trwałego rolnictwa, jednocześnie prezentując najbardziej uniwersalne i syntetyczne ujęcie rozwoju trwałego rozwoju: ekonomicznie żywotne (Economically Viable), ekologicznie bezpieczne (Ecologically Sound) i jednocześnie społecznie akceptowalne (Socially Acceptable). Ideologicznie te kryteria przemawiają do naszej wyobraźni, ale trudniejsze jest ich zastosowanie w praktyce gospodarowania i indywidualnych zachowaniach ludzi (Mawhinney 2002). Za używaniem określenia „zrównoważony” przemawia dążenie do osiągnięcia pewnego stanu równowagi w realizowaniu celów: ekologicznego, gospodarczego i społecznego (Majewski 2008), oraz sprawiedliwego dostępu do dóbr i usług środowiskowych (Borys, Śleszyński 1999).

Dyskusja nad kształtowaniem środowiska na obszarach wiejskich w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego trwa i zapewne będzie kontynuowana, ponieważ jest to proces ciągły. Można zatem stwierdzić, że **poziom eksploracji wiedzy dotyczącej kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego jest niedostateczny szczególnie w kontekście dyskusji ekonomicznych**. Dlatego też podjęcie tej problematyki ma swoje uzasadnienie poznawcze – z uwagi na niekompletne jej rozpoznanie – oraz praktyczne – ze względu na jej aplikacyjne możliwości wykorzystania.

4.1.2. Problem badawczy, cele i przyjęta metodyka badań

Scharakteryzowane przesłanki oraz wcześniejsze studia literaturowe krajowe i międzynarodowe oraz badania pierwotne ujawniły potrzebę pogłębienia teoretycznych oraz empirycznych badań dotyczących kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego.

Zidentyfikowano następujące luki badawcze:

- 1) **teoretyczną** - dotyczącą holistycznego spojrzenia na determinanty kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w warunkach działania koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego z uwzględnieniem wielofunkcyjności wsi, oddziaływań prawno-politycznych oraz wielkości zużycia kapitału naturalnego, środowiskowej jakości życia mieszkańców wsi, emisji zanieczyszczeń do środowiska, wyposażenie w infrastrukturę ochrony środowiska, wydatków na ochronę środowiska z budżetów gmin, oddziaływań rolnictwa na środowisko,
- 2) **empiryczną** - wynikającą z fragmentaryczności realizowanych dotychczas badań na temat kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego, ograniczonych możliwości porównawczych ich wyników oraz potrzeby pogłębionych badań jakościowych i ilościowych, których wyniki pozwoliłyby na zidentyfikowanie stymulant i destymulant kształtujących środowisko na obszarach wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego,
- 3) **metodyczną** - wiążącą się z potrzebą dostosowywania metod i technik badawczych, które mogłyby mieć zastosowanie w krajowych i międzynarodowych badaniach nad kształtowaniem środowiska na obszarach wiejskich w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego.

Identyfikacja powyższych luk zdecydowała, że podjęłam się próby ich zmniejszenia w ramach monografii pt.: **Kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich - w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego**. **Podstawowym zamierzeniem było wzbogacenie dorobku naukowego z zakresu ekonomii w obszarze holistycznego spojrzenia na determinanty kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego**.

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie rozwoju społeczno-gospodarczego województw, administracyjną niejednorodność obszarów wiejskich, ze względu na typy gmin (wiejskie i miejsko-wiejskie) oraz zmiany

w funkcjonowaniu wsi i wiążące się z tym możliwości i uciążliwości, podjęłam rozważania na następujące pytania badawcze:

1. Jakie czynniki obecnie wpływają na kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich?
2. Czy są różnice w kształtowaniu środowiska na obszarach wiejskich w województwach o różnych kategoriach rozwoju?
3. Czy zmiany w środowisku na obszarach wiejskich po przełomowym dla Polski 2004 r. przebiegały w różnych typach gmin w podobnym tempie i kierunku?
4. Jakie są prognozy kształtowania środowiska w gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich?

Głównym celem badań było wskazanie, klasyfikacja oraz pomiar czynników kształtujących środowisko obszarów wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego.

Osiągnięcie głównego celu badawczego wymagało postawienia głównej hipotezy badawczej, która zakładała, że mimo wdrażanej koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich nie przebiega jednostajnie w kierunku jego poprawy. Z hipotezą główną powiązано trzy hipotezy szczegółowe (rys. 1).

Cel główny: Wskazanie, klasyfikacja oraz pomiar czynników kształtujących środowisko obszarów wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego

Cel poznawczy:

Ocena stanu kształtowania środowiska w gminach wiejskich i obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich z wykorzystaniem syntetycznego wskaźnika kształtowania środowiska oraz ocena dynamiki zmian wskaźników cząstkowych w latach 2005–2015 z prognozą do 2025 roku

Hipoteza główna: Mimo wdrażanej koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich nie przebiega jednostajnie w kierunku jego poprawy

- H1: Wskaźnik kształtowania środowiska w latach 2005–2015 przyjmował najwyższe poziomy na obszarach wiejskich położonych w województwach o najwyższej kategorii rozwoju społeczno-gospodarczego
- H2: W gminach wiejskich ogólny wskaźnik kształtowania środowiska przyjmował wyższe poziomy niż na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich
- H3: W latach 2005–2015 wskaźnik kształtowania środowiska ulegał wahaniom we wszystkich badanych grupach strategicznych i kategoriach rozwoju

Cel użytkarny: polegał na przygotowaniu syntetycznego miernika, mogącego posłużyć do pomiaru, oceny stanu i prognozowania zmian w kształtowaniu środowiska na obszarach wiejskich za pomocą metody wskaźnikowej

Rysunek 1. Schemat zależności hipotez i celów

Źródło: opracowanie własne

Poznawczym celem badań była ocena stanu kształtowania środowiska w gminach wiejskich i obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich z wykorzystaniem syntetycznego wskaźnika kształtowania środowiska oraz ocena dynamiki zmian wskaźników cząstkowych w latach 2005–2015 z prognozą do 2025 r.

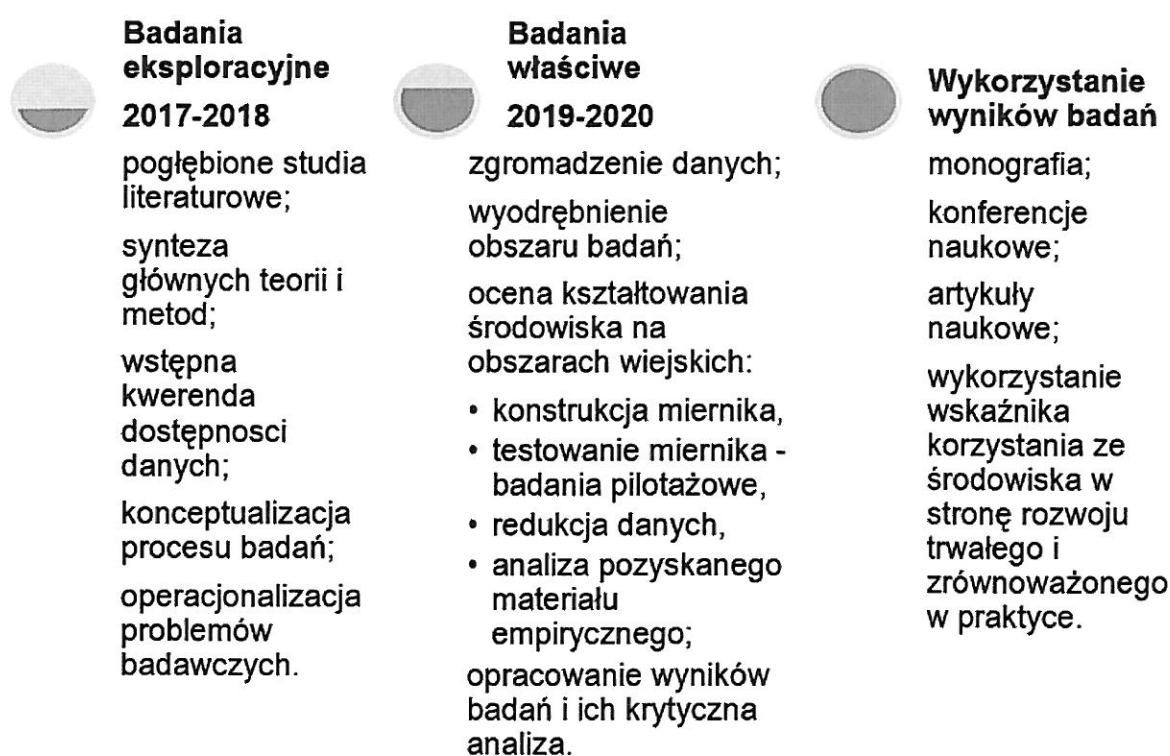
Rozwiązanie problemów wymagało określonej procedury i kolejności działań, wobec tego badania poprowadziłam w trzech płaszczyznach i w określonej kolejności:

1. **Poznawczej** - analiza i interpretacja dotychczasowego naukowego dorobku światowego i krajowego związanego z czynnikami wpływającymi na kształtowanie środowiska obszarów wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego z uwzględnieniem konsilencji wiedzy i zmian zachodzących na obszarach wiejskich.

2. **Metodycznej** – wykorzystanie metod ilościowych pozwalających na uzyskanie trafnych i pogłębionych wyników, opracowanie autorskiej koncepcji badań oraz niezbędnych narzędzi badawczych.
3. **Empirycznej** - samodzielna kwerenda i zgromadzenie odpowiednich danych wtórnych z różnych dostępnych źródeł statystyki publicznej oraz instytucji oraz samodzielne wykonanie badań i analiz, które pozwoliły na wyłonienie czynników kształtujących środowisko na obszarach wiejskich w drodze do rozwoju zrównoważonego.

Przebieg zrealizowanych badań został zaprezentowany na rysunku 2. Przebiegały one w dwóch etapach:

1. Badania o charakterze eksploracyjnym prowadzone w latach 2017-2018.
2. Badania właściwe w latach 2019-2020.

Rysunek 2. Etapy badań

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęta metodyka badań umożliwiła weryfikację postawionych hipotez badawczych. Badania własne prowadziłam etapowo (tab. 1) od celowego wyboru województw reprezentantów, poprzez wybór zmiennych do budowy syntetycznego miernika kształtowania środowiska, po jego weryfikację.

Tabela 1. Etapy badań właściwych

Lp.	Etapy		Charakterystyka
1	Wybór obszaru badań	Konstrukcja syntetycznego miernika do wyboru województw reprezentantów	Wybór zmiennych do analizy rozwoju społeczno-gospodarczego 16 województw w Polsce
			Ze 108 wskaźników w module ZR GUS do analizy wybrano 28 zmiennych
			Na podstawie analizy zmiennych i oceny wskaźnika syntetycznego wybrano trzy województwa reprezentujące
2	Ocena kształtowania środowiska na obszarach wiejskich	Konstrukcja mierników cząstkowych oceny kształtowania środowiska	Wybór zmiennych do konstrukcji syntetycznych mierników cząstkowych
			Z 39 wskaźników zgromadzonych przez BDL GUS, wskaźniki zielonej gospodarki GUS, wojewódzkie US 2016, Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa, okręgowe stacje chemiczno-rolnicze, wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska zbudowano 6 syntetycznych wskaźników dla poszczególnych grup oddziaływań na środowisko
		Konstrukcja syntetycznego miernika kształtowania środowiska	Wybór zmiennych do konstrukcji syntetycznego miernika kształtowania środowiska na obszarach wiejskich
			Do konstrukcji miernika wybrano 6 zmiennych, po jednym reprezentancie z każdej grupy
Weryfikacja syntetycznego miernika kształtowania środowiska na obszarach wiejskich poprzez poziome i pionowe analizy wskaźnikowe			

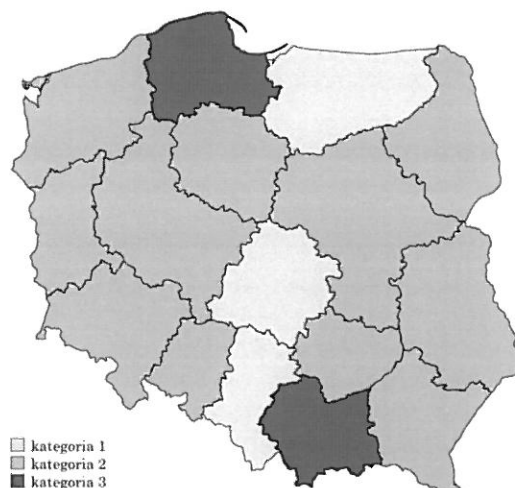
Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej części badań właściwych dokonałam oceny rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych województw w Polsce i na jej podstawie wybrałam do badań województwa reprezentujące trzy kategorie rozwoju². Rozwój społeczno-gospodarczy rozumiany jest tu jako „dynamiczny proces zachodzący w gospodarce i społeczeństwie” (Pisarski 2014), czyli „ciąg zmian ukierunkowanych i nieodwracalnych dokonujących się w strukturze obiektów złożonych, tj. systemów” (Chojnicki 1999). Poziom rozwoju województw, oceniłam na podstawie wskaźników zrównoważonego rozwoju (ZR) zaproponowanych na platformie GUS w ujęciu wojewódzkim³. Decyzja o wykorzystaniu wskaźników ZR do oceny województw wynikała z przyjętego tematu badań, skupiającego się wokół koncepcji *sustainable development* i dostępności archiwalnych danych. Wyboru województw dokonałam przy użyciu metody porządkowania liniowego. Obliczone dla województw wskaźniki znormalizowałam. Zawierały się w przedziale $[0; 1]$. Dla każdego wskaźnika obliczyłam średnią arytmetyczną oraz odchylenie standardowe, na podstawie których wyznaczyłam obszar typowych poziomów. Poszczególne

² Do 2015 r. GUS publikował wskaźniki ZR w module regionalnym.

³ Strona archiwalna obecnie dane dostępne: Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski. 2015. <https://katowice.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/inne-opracowania/wskazniki-zrownowazonego-rozwoju-polski-2015,11,2.html#>, (dostęp 15 lutego 2022).

poziomy wskaźników poddałam kategoryzacji. Do pierwszej kategorii zaliczyłam poziomy niższe od wyznaczonego obszaru typowego, do kategorii drugiej – poziomy należące do obszaru typowego, a do ostatniej, trzeciej, kategorii – poziomy wyższe od wyznaczonego obszaru typowego. Uwzględniając zróżnicowanie poziomu wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego oraz możliwości uzyskania jak najlepszej reprezentatywności województw, jako reprezentantów trzech kategorii rozwoju wybrałam województwo pomorskie (3), kujawsko-pomorskie (2) oraz warmińsko-mazurskie (1). Przy czym (3) oznacza województwo w kategorii najsilniejszej, a (1) najsłabszej. Te trzy wybrane województwa położone są w jednym regionie – Regionie Północnym (rys. 3), jednak są zróżnicowane pod względem rozwoju, na co wskazują wyniki badań własnych, mogą więc stanowić dobrą bazę do porównań.

Rysunek 3. Zróżnicowanie rozwoju społeczno-gospodarczego województw na podstawie wskaźników ZR

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (*Wskaźniki zrównoważonego rozwoju... 2015*).

W poszczególnych województwach wyodrębniłam dwie grupy strategiczne badań: gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich. W konsekwencji podmiot badań stanowiły wyłącznie obszary wiejskie.

Zakres czasowy obejmował lata 2005–2015 z uwzględnieniem perspektywy do 2025 r. Rok 2015 był rokiem zamknięcia zadań dla finansowania 2007–2013 po zakończeniu rzeczywistego okresu wykorzystania funduszy, zgodnie z zasadą n+2, kiedy widoczne są już np. efekty rzeczowe inwestycji prośrodowiskowych. Na podstawie danych za 2015 oceniłam rozwój społeczno-gospodarczy województw i skategoryzowałam je. Był to ostatni rok, w którym GUS publikował wskaźniki ZR w układzie ładów, a nie 17 celów. W ten sposób wykorzystałam wskaźniki ZR do wyłonienia województw reprezentantów na podstawie wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego. Dolna granica przyjętego okresu została wyznaczona na rok 2005. Był to pierwszy pełny rok obecności Polski w Unii Europejskiej.

Reasumując, badania empiryczne dotyczące kształtowania środowiska objęły lata 2005–2015 z perspektywą do 2025 r.

Miernik syntetyczny dotyczący kształtowania środowiska na obszarach wiejskich zbudowałam etapowo. W procesie budowy tego miernika oraz jego weryfikacji wykorzystałam metody:

- porządkowanie liniowe,
- analizę grafów,
- współczynnik korelacji liniowej Pearsona oraz test istotności współczynnika korelacji,
- testy nieparametryczne różnicy średnich.

W procesie budowy miernika kształtowania środowiska wykorzystałam metodę wzorca rozwoju zapoczątkowaną przez Hellwiga, postępując następująco:

$$Z = \frac{X - \bar{X}}{S(x)},$$

Krok 1 – standaryzowałam zmienne zgodnie ze wzorem, gdzie Z oznacza zmienną standaryzowaną, X oznacza wartości przed standaryzacją, \bar{X} oznacza średnią arytmetyczną przed standaryzacją, a $S(X)$ odchylenie standardowe zmiennej przed standaryzacją;

Krok 2 – ustalałam charakter zmiennych: stymulanta Z_j^S i destymulanta,

Krok 3 – ustalałam obiekt wzorcowy $O_0 = |Z_{oj}|$ o współrzędnych:

$$Z_{oj} = \begin{cases} \max\{Z_{ij}\} & \text{dla } Z_j^S \\ \min\{Z_{ij}\} & \text{dla } Z_j^D \end{cases} \text{ gdzie } j = 1, 2, \dots, m$$

Krok 4 – obliczyłam odległość euklidesową poszczególnych obiektów od obiektu wzorcowego według wzoru:

$$d_{io} = \left[\sum_{j=1}^m (z_{ij} - z_{oj})^2 \right]^{\frac{1}{2}}$$

Krok 5 – obliczyłam miarę syntetyczną według wzoru:

$$s_i = 1 - \frac{d_{io}}{d_0} \text{ dla } i = 1, 2, \dots, m$$

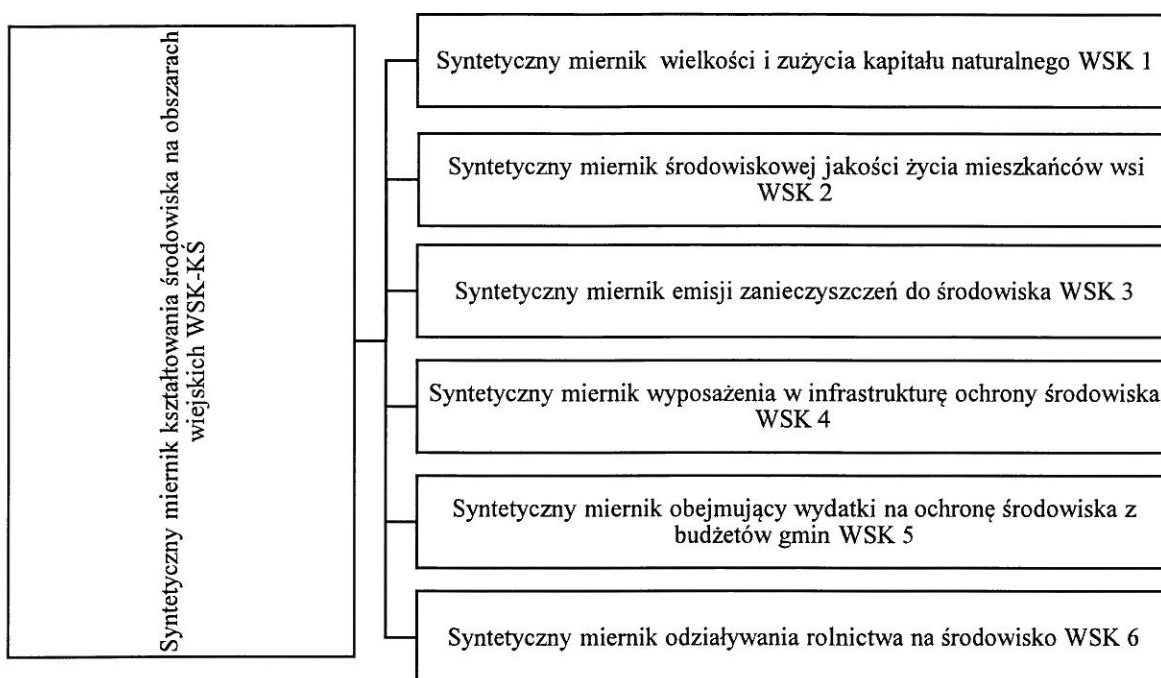
gdzie:

$$d_0 = \bar{d}_0 + 2S(d_0)$$

$$\bar{d}_0 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n d_{i0}$$

$$S(d_0) = \sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (d_{i0} - \bar{d}_0)^2}$$

Otrzymana miara syntetyczna przyjmuje poziom od 0 do 1. Im dany obiekt jest bliżej obiektu wzorcowego, tym miara syntetyczna przyjmuje niższe wartości. Korzystając z tej metody zdecydowałam o zbudowaniu sześciu oddzielnych syntetycznych mierników dla poszczególnych działów na poziomie gmin i obszarów wiejskich, a następnie miernika ogólnego (rys. 4).

Rysunek 4. Schemat budowy syntetycznego miernika kształtowania środowiska (WSK)

Źródło: opracowanie własne.

Do budowy miernika kształtowania środowiska na obszarach wiejskich wybrałam wszystkie gminy wiejskie oraz wszystkie obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich wchodzące w skład wybranych województw reprezentantów poszczególnych kategorii.

Założeniem przyjętym przeze mnie przy budowie miernika kształtowania środowiska było to, by był on jak najprostszy w swojej konstrukcji, a jednocześnie za pomocą jednej liczby wyrażał wszystkie istotne sfery dla rozwoju trwałego i zrównoważonego obserwowanego pola. Dokonałam więc wyboru po jednej zmiennej reprezentującej każdy z działów przy użyciu metody analizy grafów, która pozwala na wskazanie zmiennych posiadających największy ładunek informacyjny o analizowanej kategorii zmiennych. Na podstawie grafów wybrałam:

- zmienną izolowaną, czyli taką, która nie ma powiązań z innymi zmiennymi,
- zmienną, od której odchodzi najwięcej powiązań, w przypadku grupy zmiennych powiązanych,

- zmienną o najwyższym stopniu skorelowania ze zmienną objaśnianą, w przypadku pary zmiennych.

Współczynnik korelacji liniowej Pearsona obliczyłam według wzoru:

$$r_{x,y} = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$$

gdzie:

\bar{y} , \bar{x} – średnia arytmetyczna zmiennych Y, X

Test istotności współczynnika korelacji pozwolił zweryfikować hipotezę mającą postać:

$$H_0: \rho = 0 \quad H_1: \rho \neq 0$$

Statystyka sprawdzająca w teście miała postać:

$$t = \frac{r_{x,y}}{\sqrt{1-r_{x,y}^2}} \sqrt{n-2}$$

Statystyka testu ma rozkład *t-Studenta* z $df = n - 2$ stopniami swobody.

Gdy $|t| < t_\alpha$ współczynnik jest statystycznie nieistotny.

Wybrane na podstawie analizy grafów zmienne były jednocześnie najbardziej skorelowane z poszczególnymi syntetycznymi wskaźnikami dla badanych obszarów wiejskich.

Wybrane zmienne, których wartości zostały wystandaryzowane, poddałam dodatkowo normalizacji, dzięki czemu ich poziomy zawierały się w przedziale $\langle 0; 1 \rangle$. Miernik kształtowania środowiska na obszarach wiejskich przyjął postać:

$$WSK_{K\acute{S}} = \frac{W_1 + W_2 + W_3 + W_4 + W_5 + W_6}{6} \in \langle 0; 1 \rangle$$

gdzie:

W_1 – normalizowana wartość zmiennej 1,

W_2 – normalizowana wartość zmiennej 2,

W_3 – normalizowana wartość zmiennej 3,

W_4 – normalizowana wartość zmiennej 4,

W_5 – normalizowana wartość zmiennej 5,

W_6 – normalizowana wartość zmiennej 6.

Założyłam, że wskaźnik ogólny będzie dobrze odzwierciedlał badane zjawisko, jeśli poziom skorelowania zbudowanego wskaźnika oraz wskaźnika ogólnego będzie przekraczać 70%. Poziom 70% wynika z

przyjętej najczęściej stosowanych technik pomiaru homogeniczności skali, którą jest współczynnik Cronbacha. Współczynnik ten przyjmuje wielkości od 0 do 1. Na wysoką rzetelność skali wskazuje poziom wskaźnika większy od 0,7

Poszczególne poziomy podałam kategoryzacji. Do pierwszej kategorii (I) zaliczyłam poziomy mniejsze od wyznaczonego obszaru typowego, do kategorii drugiej (II) – poziomy należące do obszaru typowego, a do ostatniej, trzeciej (III), kategorii – poziomy wyższe od wyznaczonego obszaru typowego. Przeprowadzone badania pozwoliły na uszeregowanie obszarów od tych o najniższym poziomie wskaźnika kształtowania środowiska do tych o najwyższym poziomie sklasyfikowania ich w trzech klasach:

I - obszary wiejskie charakteryzujące się niskim poziomem wskaźnika kształtowania środowiska:

$$WKŚ_i < \overline{WKŚ}_i - S_{wkś_i}$$

II - obszary wiejskie charakteryzujące się typowym poziomem wskaźnika kształtowania środowiska:

$$\overline{WKŚ}_i - S_{wkś_i} \geq WKŚ_i \leq \overline{WKŚ}_i + S_{wkś_i}$$

III - obszary wiejskie charakteryzujące się wysokim poziomem wskaźnika kształtowania środowiska:

$$WKŚ_i > \overline{WKŚ}_i + S_{wkś_i}$$

gdzie:

$WKŚ_i$ - poziom wskaźnika syntetycznego,

$\overline{WKŚ}_i$ - średnia arytmetyczna wskaźnika syntetycznego,

$S_{wkś_i}$ - odchylenie standardowe wskaźnika syntetycznego $WKŚ_i$.

Miernik kształtowania środowiska na obszarach wiejskich wykorzystałam następnie do porównania poziomu według typów gmin w poszczególnych kategoriach województw.

4.1.3. Rezultaty zrealizowanych badań

Opracowanie stanowi próbę wypełnienia luki w dotychczasowym dorobku badań ekonomicznych, w którym brakuje kompleksowego opracowania wpływów kształtujących środowisko na obszarach wiejskich łączącego wiele sfer ich oddziaływania. Zebrane i porównane w rozdziale czwartym monografii definicje: „środowisko” oraz „kształtowanie środowiska” w kontekście

obszarów wiejskich stanowią mój autorski wkład w teorię zrównoważonego rozwoju i ekonomię środowiska.

Liczne badania wiązały się często z wnikliwą analizą poszczególnych oddziaływań, np. rolnictwa, urbanizacji, wielofunkcyjnego rozwoju. **Moim zamiarem było to, aby praca stanowiła kompleksowy zbiór wiedzy na temat oddziaływań na środowisko obszarów wiejskich i w ten sposób poszerzała dotychczasowy dorobek badaczy w dyscyplinie ekonomia i finanse. Wykazanie powiązań rozwoju społeczno-gospodarczego z poziomem wskaźnika potwierdza ekonomiczny charakter pracy. Konstrukcja syntetycznego miernika zaproponowanego w badaniach własnych jest jednocześnie propozycją praktycznego zastosowania do oceny stanu kształtowania środowiska na obszarach wiejskich oraz analizy danych historycznych i prognozowania. Miernik ten stanowi metodyczny wkład pracy jako narzędzie badawcze, które poddałam walidacji polegającej na przeprowadzeniu oceny kształtowania środowiska na badanych obszarach zarówno wykorzystując cząstkowe syntetyczne mierniki dla poszczególnych merytorycznie wybranych działów, jak i miernik ogólny.**

W efekcie, otrzymałam narzędzie do oceny kształtowania środowiska na obszarach wiejskich na poziomie gmin z uwzględnieniem obszarów wiejskich, w postaci syntetycznego miernika złożonego z sześciu zmiennych reprezentujących sześć grup oddziaływań na środowisko. **Dzięki temu zrealizowałam użyteczny cel badań, który polegał na przygotowaniu syntetycznego miernika, mogącego posłużyć do pomiaru, oceny stanu i prognozowania zmian w kształtowaniu środowiska na obszarach wiejskich za pomocą metody wskaźnikowej.**

W wyniku przeprowadzonych badań potwierdziłam osiągnięcie głównego celu badań, uzyskałam odpowiedź na postawione pytania badawcze i sprawdziłam postawione hipotezy (tab. 2).

Tabela 2. Wyniki sprawdzenia hipotez

Hipoteza		Wyniki
Hipoteza główna	Mimo wdrażania koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich nie przebiega jednostajnie w kierunku jego poprawy	Potwierdzona
H1	Wskaźnik kształtowania środowiska w latach 2005–2015 przyjmował najwyższe poziomy na obszarach wiejskich położonych w województwach o najwyższej kategorii rozwoju społeczno-gospodarczego	Potwierdzona
H2	W gminach wiejskich ogólny wskaźnik kształtowania środowiska przyjmował wyższe poziomy niż na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich	Niepotwierdzona
H3	W latach 2005–2015 wskaźnik kształtowania środowiska ulegał wahaniom we wszystkich badanych grupach strategicznych i kategoriach rozwoju	Potwierdzona

Źródło: opracowanie własne.

Pierwszy problem badawczy dotyczył tego, jakie czynniki wpływają na kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich? Odpowiedź na to pytanie wymagała wnikliwych analiz literatury przedmiotu i nie wynikała bezpośrednio z postawionych hipotez. Na złożoność czynników na obszarach wiejskich determinujących środowisko odpowiada proces konstrukcji miernika kształtowania środowiska. Czynniki te regulowane są m.in. przez liczne polityki i strategie. Choć żadna z wymienionych w opracowaniu strategii nie jest dedykowana wyłącznie kształtowaniu i ochronie środowiska na obszarach wiejskich, jednak w każdą z nich wpisany jest obowiązek realizowania założeń koncepcji *sustainable development*, która zakłada trwałość w czasie i zrównoważone podejście do problemów gospodarczych, społecznych i środowiskowych, bez faworyzowania któregokolwiek ze składowych systemu.

Szczególny wpływ na różnorodność pojawiających się czynników i zaprzestanie utożsamiania wsi wyłącznie z rolnictwem ma wielofunkcyjność, która powoduje zwiększenie wpływów pozarolniczych. Jednym z najsilniej rozwijających się wpływów jest postępująca urbanizacja obszarów wiejskich. Z urbanizacją obszarów wiąże się rozwój infrastruktury ochrony środowiska. Stwierdziłam, że w badanych latach nastąpiły duże zmiany w wyposażeniu w infrastrukturę ochrony środowiska na obszarach wiejskich. Szczególnie ważne są inwestycje publiczne i trzeba je traktować jako te, które przyczyniają się do ograniczenia negatywnych efektów zewnętrznych i służą ochronie dóbr publicznych. Wielkość środków własnych gmin przeznaczana na ochronę środowiska świadczy o zaangażowaniu społeczności lokalnej w ochronę zasobów publicznych.

Usystematyzowanie tych czynników stanowi rozdział 5 zatytułowany „Determinanty kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w warunkach działania koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego”. Reasumując, zdając sobie sprawę z niedoskonałości każdej systematyki, w celu lepszego zrozumienia współczesnych problemów obszarów wiejskich **zdecydowałam się na przygotowanie klasyfikacji, celowo wymieniając czynniki, a nie uwarunkowania, wydzielając dwie najsilniejsze grupy czynników wewnętrznych:**

- 1) czynniki prawno-polityczne: polityki i strategie, wspólna polityka rolna.
- 2) wielofunkcyjność: systemy rolnicze, pozarolnicze czynniki oddziaływania.

Systematykę tę uzupełnia podrozdział „Oddziaływanie na zasoby środowiska powstałe w wyniku przeobrażeń na obszarach wiejskich”, w którym jako **determinanty kształtowania środowiska wymienione są również te o znaczeniu globalnym:**

- prawo własności i korzystania z zasobów środowiska,
- kluczowe globalne zagrożenia środowiska,
- ochrona środowiska.

Drugi problem badawczy dotyczył różnic w kształtowaniu środowiska na obszarach wiejskich w województwach o różnych kategoriach rozwoju. Odpowiedź na nie uzyskałam, obliczając współczynnik korelacji liniowej Pearsona pomiędzy wskaźnikiem kształtowania środowiska w gminach a syntetycznym

wskaźnikiem rozwoju województw. Porównując poziom wskaźnika kształtowania środowiska pomiędzy gminami wiejskimi i obszarami wiejskimi w gminach miejsko-wiejskich, stwierdziłam, że poziom ten nie różni się istotnie statystycznie. Jednak porównując ów wskaźnik w poszczególnych kategoriach rozwoju społeczno-gospodarczego, widoczne były różnice. Analizując poziom wskaźnika kształtowania środowiska obszarów wiejskich pomiędzy gminami wiejskimi a obszarami wiejskimi w gminach miejsko-wiejskich w poszczególnych województwach, należy uznać, że wystąpiły istotne statystycznie różnice. **Potwierdza to pierwszą hipotezę szczegółową, wskazującą, że wskaźnik kształtowania środowiska w latach 2005–2015 przyjmował najwyższe poziomy na obszarach wiejskich położonych w województwach o najwyższej kategorii rozwoju społeczno-gospodarczego.**

Trzeci problem badawczy dotyczył pytania, czy w środowisku na obszarach wiejskich - po przełomowym dla Polski 2004 r. - zmiany przebiegały w różnych typach gmin w podobnym tempie i kierunku. Odpowiedź na to pytanie uzyskałam, dokonując analizy dynamiki zmian cząstkowych wskaźników syntetycznych. Należy pamiętać, że analizowane grupy wskaźników zostały przekształcone w stymulanty, co oznacza, że im wyższy poziom wskaźnika, tym lepiej.

W przypadku wskaźnika dynamiki wielkości i zużycia kapitału naturalnego widoczna była niewielka różnica poziomów w analizowanych obszarach strategicznych. Korzystniejszy, choć nieznaczaco, był wynik wskaźnika dynamiki zmian w gminach wiejskich niż na obszarach wiejskich w gminach miejsko-wiejskich. Szczególnie widoczne było to w województwie o najniższej kategorii rozwoju społeczno-gospodarczego.

Analizując dynamikę zmian syntetycznego wskaźnika środowiskowej jakości życia mieszkańców, stwierdziłam, że wyraźnie uwidocznili się stały wzrost, szczególnie intensywny po 2013 r. We wszystkich badanych województwach widoczne były podobne tendencje zmian. W województwach o słabszym rozwoju społeczno-gospodarczym nieco lepszy wynik był w gminach wiejskich niż na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich. Jednak analizując grupy strategiczne, należy zauważyć, że wskaźnik ten we wszystkich kategoriach rozwoju był niższy na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich niż w gminach wiejskich.

Krzywe wskaźnika dynamiki emisji zanieczyszczeń do środowiska w trzech województwach-reprezentantach kategorii rozwoju, przebiegały podobnie. Wyraźnie widać było spadek wskaźnika, przy czym należy pamiętać, że został on przekształcony w stymulantę, zatem obniżenie go nie było zjawiskiem korzystnym. Choć trudno powiedzieć, na ile jest to faktycznie pogorszenie stanu, a na ile coraz lepiej diagnozowany stan. Jeżeli idzie o różnice w grupach strategicznych, to dotyczyły one wyłącznie województwa w drugiej kategorii rozwoju społeczno-gospodarczego. Obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich charakteryzowały się niższym poziomem niż w gminach wiejskich, we wszystkich badanych latach.

Od 2008 roku wskaźnik stanu wyposażenia w infrastrukturę ochrony środowiska systematycznie rósł we wszystkich kategoriach województw, jednak najsilniej w kategorii o najlepszym rozwoju. Natomiast dynamika zmian wskaźnika wydatków na ochronę środowiska z budżetów gmin w stosunku do 2005 r. nie przybierała stałej tendencji. Wydatki wahały się z roku na rok. Niemniej jednak zdecydowanie najwyższe w stosunku do 2005 r. były w roku 2006 we wszystkich 3 badanych województwach. Wahania dotyczyły również analiz grup strategicznych. Nie można tu pisać o jakiejś stałej tendencji.

We wszystkich badanych województwach stwierdzono jednak wyraźny spadek poziomu wskaźnika oddziaływania rolnictwa na środowisko w stosunku do 2005 r. pomiędzy rokiem 2009 a 2011. Jedynie w pierwszej (najgorszej) kategorii rozwoju poziom i zmiany były identyczne w grupach strategicznych, w pozostałych kategoriach zróżnicowane.

Reasumując, stwierdziłam, że na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich wskaźniki częściej przybierały niższe tempo zmian niż w gminach wiejskich tych samych kategorii rozwoju województw. **Jednak nie potwierdziłam drugiej hipotezy szczegółowej, że w gminach wiejskich ogólny wskaźnik kształtowania środowiska przyjmował wyższy poziom niż na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich. Różnice okazały się statystycznie nieistotne.** Przebieg zmian nie był także jednostajny w kierunku jego poprawy we wszystkich przypadkach. Uwidacznia się tu wpływ finansowania na określone cele, np. rozwój infrastruktury lub zaniechanie czy obniżenie poziomu finansowania rolnictwa ekologicznego i integrowanego, co przełożyło się na spadek wskaźnika wpływu rolnictwa na kształtowanie środowiska. **Potwierdza to hipotezę główną, że mimo wdrażania koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich nie przebiega jednostajnie w kierunku jego poprawy.**

We wszystkich badanych latach wskaźnik o typowej wielkości obejmował największy udział gmin i wahał się od 76 do 89%. W grupie gmin wiejskich był bardziej zróżnicowany w latach. Zmiany udziału w klasie typowej (II) dokonywały się zatem głównie kosztem udziału klasy I, czyli tej o najniższym wskaźniku kształtowania środowiska.

Osiągnęłam również cel poznawczy badań, który zakładał ocenę stanu kształtowania środowiska w gminach wiejskich i obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich, w 2015 r. z wykorzystaniem syntetycznego wskaźnika kształtowania środowiska. Oceeniłam także, zgodnie z przyjętym założeniem badań, zmiany wskaźnika od 2005 r., wraz z prognozowaniem zmian do roku 2025, za pomocą ww. wskaźnika.

Czwarty problem badawczy dotyczył właśnie prognozy kształtowania środowiska w gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich. Zaobserwowałam różnice w poziomie wskaźnika kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w obu grupach strategicznych. W perspektywie widać zbliżanie się linii opisujących obie grupy strategiczne w województwie o najwyższej kategorii rozwoju społeczno-gospodarczego. W pozostałych województwach linie te w dłuższej

perspektywie oddalają się od siebie, co pozwala przypuszczać, że różnice będą się pogłębiać. Udział obszarów wiejskich w klasie I (najgorszej) był najniższy we wszystkich badanych województwach i widać tu w prognozie jeszcze obniżenie udziału lub stagnację. Niestety w większości grup badanych gmin spadał również udział gmin w klasie najlepszej (III). Jedynie w przypadku gmin wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim widoczny był wyraźny wzrost udziału gmin w klasie najlepszej, co też przełożyło się na perspektywę. **Potwierdza to trzecią hipotezę szczegółową, że latach 2005–2015 wskaźnik kształtowania środowiska ulegał wahaniom we wszystkich badanych grupach strategicznych i kategoriach rozwoju.**

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań empirycznych sformułowałam kilka wniosków i rekomendacji dla władz lokalnych. Szczegółowe analizy literaturowe pozwoliły na postawienie wniosku, że na obszarach wiejskich wpływy rolnictwa na kształtowanie środowiska tracą na znaczeniu na rzecz wpływów wynikających z urbanizacji. Niepokoi jednak fakt, że wskaźnik wpływu rolnictwa na kształtowanie środowiska zamiast wykazywać wyższy poziom wraz ze zmianami przyjętymi na podstawie WPR, zmniejsza się, co jest zjawiskiem negatywnym. Można na tej podstawie stwierdzić, że narzędzia stosowane w realizacji WPR są nieskuteczne.

W badaniach stwierdzono także, że na obniżenie poziomu wskaźnika miały wpływ zasady dofinansowania produkcji ekologicznej i zmiany formalno-prawne w certyfikowaniu produkcji integrowanej. Tak można rozumieć te mechanizmy WPR, które są próbą wynagradzania gospodarstw rolnych jako dostarczycieli dóbr publicznych. Problem polega na ich właściwej alokacji. Zatem skoro zawodzą ogólne mechanizmy, może władze lokalne powinny zaangażować się w rozwój rolnictwa faktycznie sprzyjającego środowisku, wskazywać nowe możliwości wspierania finansowania przez Unię Europejską rolnictwa ekologicznego czy integrowanego lub też poszukiwać nowych rozwiązań poprzez organizowanie szkoleń i udzielanie rzeczowej pomocy w przygotowywaniu wniosków. Zauważa się też spadek liczby gospodarstw ekologicznych po okresie konwersji, czyli gospodarowaniem wg zasad rolnictwa ekologicznego pod nadzorem jednostki certyfikującej, bez prawa znakowania produktów jako ekologiczne. Wymaga to wsparcia w doradztwie rolniczym, aby otrzymywanie certyfikatów stało się skuteczniejsze.

Wyraźnie widoczny był wyższy poziom syntetycznego wskaźnika na obszarach wiejskich niezależnie od grup strategicznych w województwie reprezentującym najwyższą kategorię rozwoju społeczno-gospodarczego. Skłania to do refleksji, że koncepcja *sustainable development* jest kluczem do zrozumienia zależności pomiędzy środowiskiem a rozwojem. Trwały i zrównoważony rozwój zakłada, że działalność człowieka w dążeniu do rozwoju gospodarczego nie musi wywierać negatywnego wpływu na środowisko. Przy niskim dochodzie obciążenie środowiska rośnie w ślad za wzrostem dochodów, ale po przekroczeniu pewnego poziomu ma tendencję malejącą (ekologiczna krzywa Kuznetsa). Przyjmuje się, że na kształt krzywej wpływają zmiany wywołane czy też powiązane ze zmianami zamożności.

m.in. o zmiany struktury produkcji i konsumpcji, zmiany zapotrzebowania na usługi środowiska o wyższej jakości, instrumenty internalizacji kosztów zewnętrznych ochrony środowiska i postęp techniczny w dziedzinie redukcji zanieczyszczeń. Presja na środowisko maleje wraz ze wzrostem zamożności społeczeństw. Samorządy lokalne mając zatem na uwadze rozwój trwały i zrównoważony, powinny wspierać rozwój społeczno-gospodarczy, prowadząc do wzrostu zamożności społeczności lokalnych.

4.1.4. Omówienie możliwości wykorzystania wyników badań

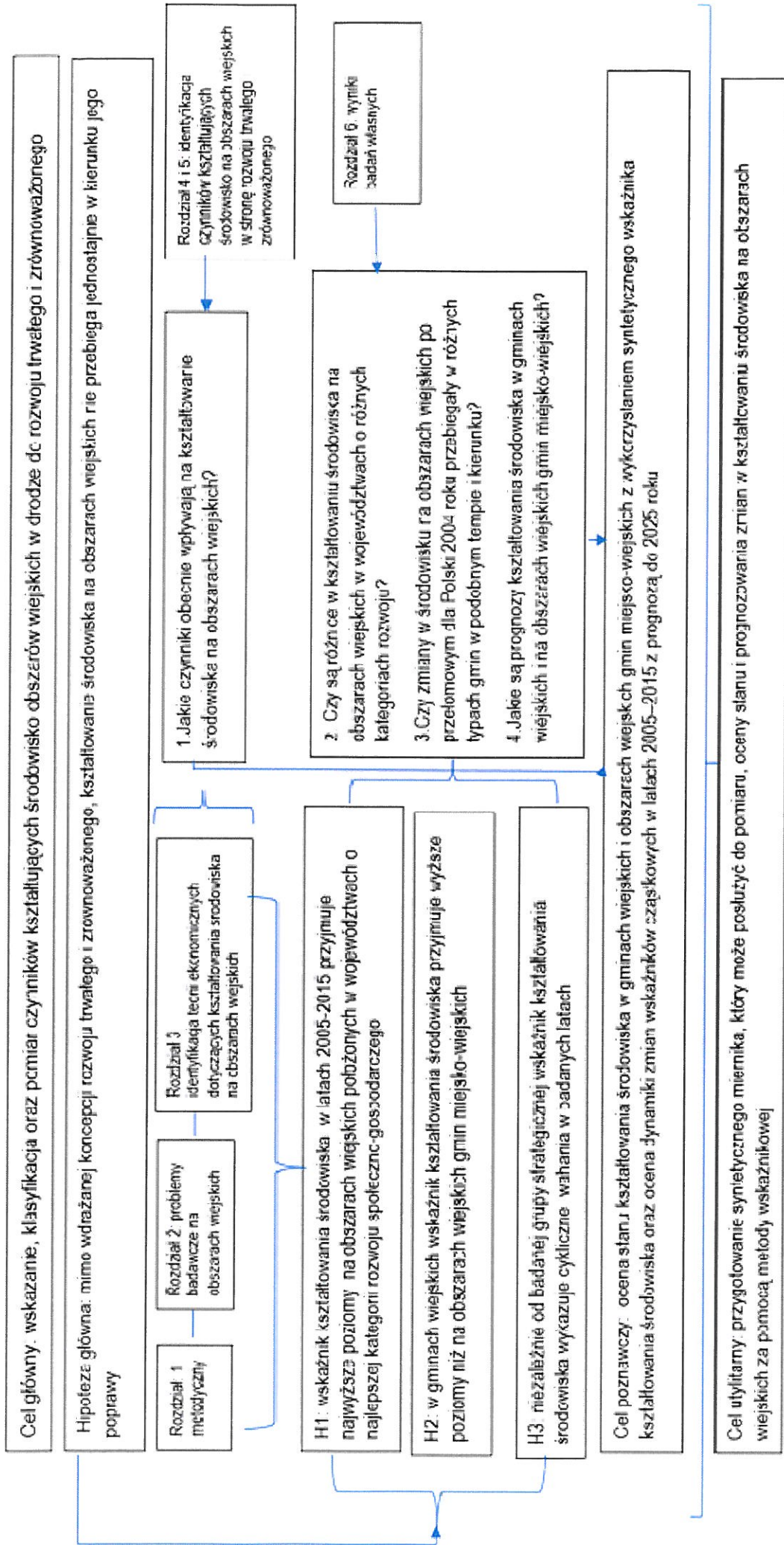
Pozyskana wiedza może być również użyteczna w procesie wdrażania postulatów rozwoju trwałego i zrównoważonego na obszarach wiejskich.

Osiągnęłam, zatem **użyteczny cel badań, który polegał na przygotowaniu syntetycznego miernika, mogącego posłużyć do pomiaru, oceny stanu i prognozowania zmian w kształtowaniu środowiska na obszarach wiejskich za pomocą metody wskaźnikowej.** Może on stanowić podstawę przygotowywania, na poszczególnych szczeblach administracji analiz oddziaływań i projektowania rozwoju. Jego praktyczna konstrukcja pozwala na zastosowanie na różnych obszarach (gminy, powiaty, województwa) do analizy poziomej, ale również analizy pionowej badań w określonych przedziałach czasowych. Pozwala to na wyciąganie wniosków i podjęcie działań na poziomie lokalnym. **Może to być dobre narzędzie ułatwiające przygotowanie strategii i kierunków rozwoju trwałego i zrównoważonego obszarów wiejskich, a także monitorowania ich realizacji.**

Przydatność zaproponowanej metodyki obliczania do syntetycznego wskaźnika pomiaru, oceny stanu i prognozowania zmian w kształtowaniu środowiska na obszarach wiejskich jest szczególnie istotne na poziomie gmin. W tym przypadku może stanowić uzupełnienie oceny rozwoju w aspektach środowiskowych. To na poziomie gmin dokonuje się wielu ważnych decyzji planistycznych, które są kluczowe w obecnie funkcjonujących obszarach wiejskich. Ponadto od działań na poziomie samorządu lokalnego zależy wiele zachowań prośrodowiskowych, co ma wpływ na lokalne presje na środowisko. Wskaźnik ma za zadanie służyć pomocą w diagnozowaniu lokalnych oddziaływań oraz służyć społeczności w monitorowaniu zmian i prognozowaniu tych elementów, które od niej zależą. Może się to przyczynić do ułatwień w podejmowaniu decyzji i zapobieganiu często nieodwracalnym stratom w środowisku.

4.2. Struktura monografii

Monografia ma charakter teoretyczno-empiryczny. Praca składa się z nienumerowanego wstępu oraz sześciu numerowanych rozdziałów i nienumerowanego zakończenia. Układ monografii podporządkowany został sformułowanym w pierwszym rozdziale celom badań (rys. 5).

Rys. 5. Schemat logiczny monografii

Źródło: opracowanie własne

W pierwszym rozdziale oprócz celów badań sformułowałam hipotezy badawcze, omówiłam zakres przestrzenny i czasowy badań oraz metodykę badań.

Znaczącą część pracy poświęciłam rozważaniom teoretycznym interdyscyplinarnemu i holistycznemu podejściu do badań nad kształtowaniem środowiska na obszarach wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego. Paradygmat holistyczny współcześnie kształtuje się pod wpływem teorii systemów i całościowego ujmowania badanego zjawiska. Teoretyczne opisanie problemu rozpoczęłam od przedstawienia wielowymiarowości obszarów wiejskich i związanych z tym podejść do badań. Tak więc, w **rozdziale drugim** zdefiniowałam przyjęte w badaniach obszary wiejskie oraz problemy wynikające z różnych podejść i kryteriów ich definiowania. Zaprezentowałam konieczność interdyscyplinarnego podejścia do badań nad środowiskiem obszarów wiejskich oraz konsilencji wiedzy.

W trzecim rozdziale przedstawiłam dorobek naukowy dotyczący badań nad środowiskiem obszarów wiejskich dostrzegając jedność nauk ekonomicznych i przyrodniczych. Współcześnie widoczne są wpływy wielu dyscyplin naukowych na ekonomię, w tym nauk przyrodniczych a nawet filozoficznych. W badaniach rozważałam literaturę przedmiotu i dorobku nauk ekonomicznych, głównie ekonomii środowiska i teorii zrównoważonego rozwoju. Doktryna instrumentalizmu środowiskowego obecna w koncepcjach ekonomii środowiska podejmuje problem wzajemnych relacji społeczeństwo-przyroda w kategoriach gospodarowania zasobami opartymi na analizie efektywności kosztów. Interdyscyplinarne podejście do problemu opisałam rozpoczynając od przedstawienia drogi, od świadomości ekologicznej do idei zrównoważonego rozwoju, kończąc na ewolucji światopoglądu ekologicznego mieszkańców wsi.

W czwartym rozdziale zajęłam się współczesnymi zadaniami obszarów wiejskich w kontekście kształtowania środowiska w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego. Zdefiniowałam środowisko i kształtowanie środowiska oraz opisałam oddziaływania na środowisko w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego powstałe w wyniku przeobrażeń na obszarach wiejskich. Zwróciłam uwagę na problem zawłaszczania ziemi, zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na inne cele niż rolnicze i leśne, teorię tragedii dobra wspólnego oraz własności. Jedną z form władania ziemią rolniczą w Polsce jest dzierżawa gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. W tym przypadku istnieje obawa, że dzierżawca nie czując się właścicielem ziemi, skupia się głównie na efektach ekonomicznych. Brak przywiązania do własności może być przyczynkiem do bagatelizowania ochrony ziemi i gleby w dłuższej perspektywie czasowej. Omówiłam globalne zagrożenia dla obszarów wiejskich oraz ochronę środowiska na obszarach wiejskich. Paradoksalnie kraje o niższych dochodach, zostawiający najmniejszy ślad ekologiczny, cierpią najbardziej na degradacji środowiska, stąd eliminacja ubóstwa i walka ze zmianami klimatu muszą być prowadzone jednocześnie.

Obszary wiejskie w realizacji rozwoju trwałego i zrównoważonego rolnictwa i obszarów wiejskich napotyka wiele trudności, w tym o charakterze ekonomicznym. Trzeba pamiętać, że uwarunkowania środowiska mogą z jednej strony stymulować rozwój i konkurencyjność obszarów, a z drugiej ograniczać

niektóre możliwości. Środowisko przyrodnicze, jego stan i zasoby są niezwykle ważne dla mieszkańców danego terenu, rolników oraz podmiotów zajmujących się turystyką i wypoczynkiem, ale jednocześnie mogą uniemożliwiać rozwój przedsiębiorstw innych branż.

W piątym rozdziale skupiłam się na działaniach kształtujących środowisko wynikających bezpośrednio z działania koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego. Obszary wiejskie w Polsce w ostatnich kilkunastu latach przeszły ogromne przeobrażenia od obszarów (miejs) koncentracji produkcji rolniczej do obszarów o różnorodnych funkcjach gospodarczych, kulturowych i środowiskowych. Zmieniała się wraz z tym polityka wobec obszarów wiejskich. Drogi rozwoju wsi i rolnictwa coraz bardziej się rozchodzą, a nowa filozofia trwałego rozwoju każe uwzględnić w rozważaniach również nierolnicze formy działalności na wsi. Przeanalizowałam strategie związane z rozwojem wsi i rolnictwa ze szczególnym uwzględnieniem WPR. Założenia WPR na lata 2014–2020 przewidywały przede wszystkim uzależnienie 30% dopłat bezpośrednich od spełniania przez rolników wymogów środowiskowych.

Obecność Polski w Unii Europejskiej dała możliwość finansowania ochrony środowiska z funduszy europejskich. Nastąpił silny rozwój inwestycji ochrony środowiska na obszarach wiejskich w szczególności liniowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Przy czym należy dodać, że szybciej rozwijała się sieć wodociągowa niż kanalizacyjna i nie zawsze istnieje uzasadnienie rozwoju sieci kanalizacyjnej na obszarach o rozproszonej zabudowie. Przyczynia się to do powstawania dużej ilości ścieków, przy ich utrudnionym odbiorze. Pewną część odbioru ścieków zaspakaja rozwijająca się mała infrastruktura, czyli przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ciągłe jednak pozostają w użyciu zbiorniki bezodpływowe, a ścieki odbierane są wozami asenizacyjnymi i przewożone do oczyszczalni. Jednak tu często zdarza się nielegalne pozbywanie się ścieków na pola uprawne.

Rozdział szósty został poświęcony badaniom empirycznym, w którym podjęłam próbę wskaźnikowej oceny kształtowania środowiska na badanych obszarach za pomocą zaproponowanego w metodyce syntetycznego miernika. Poprzedziłam to badaniami dynamiki zmian wskaźników cząstkowych. Dokonałam również prognozy za pomocą funkcji logistycznej.

W ostatniej nienumerowanej części – **zakończeniu** - podsumowałam wyniki oraz przedstawiłam główne wnioski z rozważań teoretycznych i badań empirycznych. W aneksie do pracy zamieściłam tablice ze spisem i charakterystyką mierników, na podstawie których dokonałam oceny wskaźnikowej i wyłoniłam województwa reprezentujące trzy klasy rozwoju społeczno-gospodarczego, mapę Polski z naniesioną klasyfikacją województw pod kątem rozwoju społeczno-gospodarczego oraz tablicę z miernikami, spośród których na podstawie analizy statystycznej wybrałam te najbardziej odpowiednie do konstrukcji syntetycznego miernika kształtowania środowiska. Każdy z mierników został opatrzony informacją dotyczącą źródła pozyskania gotowego miernika lub danych do jego obliczenia.

4.3. Wkład monografii w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse

Prezentowana monografia jest oryginalnym opracowaniem o charakterze badawczym - zapoczątkowuje ona bowiem dyskurs naukowy na temat kompleksowego podejścia do badań nad determinantami kształtującymi środowisko obszarów wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego. Wskazuje na przenikanie się nauk i konieczność interdyscyplinarnego podejścia do problemu.

O nowatorskich aspektach prezentowanej monografii świadczą w szczególności:

- 1) przyjęcie jako podmiotu badań obszarów wiejskich z podziałem na dwie grupy strategiczne badań (gminy wiejskie i obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich) z uwzględnieniem w metodyce specyfiki oddziaływań miasta na te obszary,
- 2) przyjęcie zakresu terytorialnego badań z dokonaniem klasyfikacji województw na trzy typy obszarów o zróżnicowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego, z wykorzystaniem do oceny wskaźników stosowanych w ocenie zrównoważonego rozwoju,
- 3) skoncentrowanie badań na determinantach oraz wpływie rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów i typów gmin kształtujących środowisko w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego na obszarach wiejskich.

Istotnym efektem zrealizowanych badań jest sformułowanie implikacji teoretycznych dla nauki oraz praktycznych dla gospodarki. Podjęta w monografii problematyka wpisuje się koncepcję wdrażania zasad rozwoju trwałego i zrównoważonego, aby osiągnąć 17 przyjętych celów i przenikania się sfer gospodarka-środowisko-społeczeństwo.

Podsumowując wkład monografii jako osiągnięcie naukowe w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse należy dodać, że przyczynia się nie tylko do rozwoju w płaszczyźnie teoretyczno-poznawczej, ale również metodologicznej. Po pierwsze porządkuje typologię oddziaływań na kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich uwzględniając różnorodne wpływy. Po drugie porządkuje czynniki oddziaływania na środowisko na poziomie gminy, sortując na 6 grup. Trzeba tu podkreślić, że uwzględnia tu wyłącznie te, na które samorządy lokalne mają wpływ. Po trzecie walorem monografii jest zaproponowanie metodyki badawczej dotyczącej pomiaru kształtowania środowiska w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego, z wykorzystaniem różnorodnych wskaźników o pewnym stopniu ich ogólności i uniwersalności. Ułatwi to pomiar jednocześnie pozwoli na porównania wyników w przyszłości.

Wkład monografii w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse wyraża się w uzupełnieniu w znacznym stopniu zidentyfikowanych, następujących luk wiedzy:

W warstwie poznawczo-teoretycznej:

- uporządkowanie wiedzy na temat wpływu różnych dyscyplin naukowych na teorię z zakresu ekonomii środowiska oraz ekonomii zrównoważonego rozwoju w kontekście rozważań nad środowiskiem obszarów wiejskich,
- usystematyzowanie współczesnych zadań obszarów wiejskich w kontekście kształtowania środowiska w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego,
- zgromadzenie i porównanie pochodzących z różnych źródeł, w tym zagranicznych definicji: „środowisko” i „kształtowanie środowiska”, w kontekście obszarów wiejskich,
- pogłębioną, wychodzącą poza dotychczasowy dorobek naukowy prezentowany w publikacjach naukowych, dotyczącą usystematyzowania determinant kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w warunkach działania koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego,
- operacjonalizację mierników kształtowania środowiska na obszarach wiejskich wynikającą z dotychczasowego dorobku naukowego innych autorów oraz własnego;

W warstwie metodycznej:

- opracowanie zintegrowanego programu badań nad kształtowaniem środowiska na obszarach wiejskich w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego,
- opracowanie narzędzia naukowego w postaci miernika kształtowania środowiska na obszarach wiejskich umożliwiającego ocenę stanu oraz prognozowanie zmian za pomocą metody wskaźnikowej,
- przeprowadzenie badań empirycznych, których wyniki pozwoliły na ocenę kształtowania środowiska w przeszłości, stanu obecnego oraz prognozowanie zmian;

W warstwie empirycznej:

- zidentyfikowanie różnorodnych źródeł danych do badań na obszarach wiejskich,
- zgromadzenie bardzo bogatego materiału empirycznego, który można poddawać dalszym analizom,
- zweryfikowanie postawionych hipotez badawczych, powiązanych logicznie z celami pracy.

Rezultaty przeprowadzonych analiz teoretycznych oraz badań własnych mogą być wykorzystane dla konstruowania nowych i rozwoju dotychczasowych teorii ekonomicznych opisujących kształtowanie środowiska w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego. Mogą także stanowić wskazówkę przy projektowaniu przyszłych badań, zwłaszcza na obszarach wiejskich. W przypadku samorządów lokalnych może służyć ocenie rozwoju w aspektach środowiskowych. Jest to szczególnie istotne z aplikacyjnego

punktu widzenia, gdyż to na poziomie gmin dokonuje się wielu ważnych decyzji planistycznych, które są kluczowe w obecnie funkcjonujących obszarach wiejskich.

Trudności, które zidentyfikowałam podczas prowadzenia badań empirycznych dotyczyły dostępności danych dotyczących jakości środowiska na obszarach wiejskich. Dane te są fragmentaryczne, często wykonywane na małych próbach i w związku z tym nie mogą być reprezentatywne. W przyszłości warto jednak zastosować alternatywne rozwiązania wykonując badania pierwotne i zebrać dane z obszarów wiejskich, których nie gromadzi statystyka publiczna.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

5.1. Charakterystyka ilościowa dorobku naukowego – kategorie i liczba publikacji

Jestem współautorką 5 monografii i autorką 1 monografii, autorką lub współautorką 47 rozdziałów w monografiach, autorką lub współautorką 41 artykułów w czasopismach naukowych, w tym z listy czasopism punktowanych (3 za 100 pkt i 1 za 140 pkt), 5 artykułów konferencyjnych (w tym 1 indeksowany w bazie WofS) (tab. 3). Uczestniczyłam w kilkudziesięciu konferencjach naukowych, z czego na 23 miałam wystąpienia (w tym w 6 międzynarodowych w języku rosyjskim lub angielskim). Wartość IF 6.255 (załącznik 3: IV. 4).

Tabela 3. Liczba i punkty publikacji po uzyskaniu stopnia doktora

Lp.	Typ publikacji	Łączna liczba prac	Liczba prac z punktacją	Łączna wartość IP	Łączna wartość punktacji
	Artykuł w czasopiśmie polskim	36	34	-	-
2	Artykuł w czasopiśmie polskim w suplemencie, numerze specjalnym	1	1	-	100
3	Artykuł w czasopiśmie zagranicznym	4	3	6.255	340
4	Redakcja monografii naukowej	2	2	-	8
5	Referat konferencyjny	5	1	-	15
6	Monografia	6	6	-	320
7	Rozdział (fragment) w monografii naukowej	47	44	-	233
8	Streszczenie w materiałach konferencyjnych	1	-	-	-
9	Wstęp, przedmowa, wprowadzenie, posłowie, nota wydawnicza	1	-	-	-
10	Podsumowanie	103	91	6.255	1477

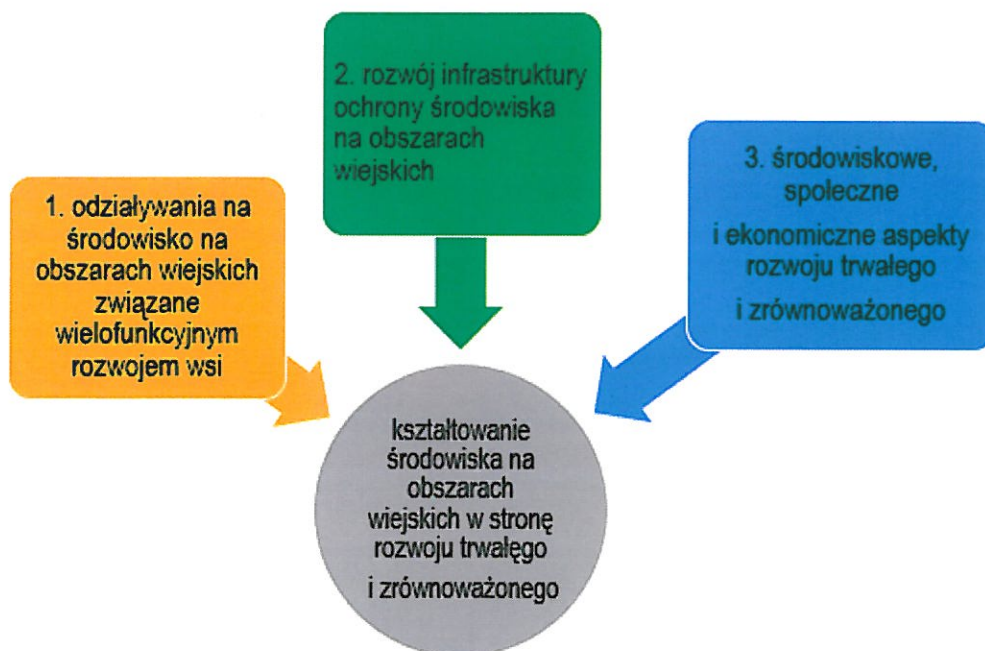
Źródło: Analiza sporządzona w dniu 11.04.2022 na podstawie bazy Bibliografia Publikacji Pracowników Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, opracowanie Oddział Informacji Naukowej i Czytelnia Czasopism

- Raport cytowań przeprowadzony w bazie Web of Science Core Collection 11.04.2022 r. wskazywał na 2 prace cytowane , 3 cytowania , w tym 3 bez autocytoowań, Index Hirscha -1 , również bez autocytoowań - 1.
- Raport cytowań przeprowadzony w bazie Scopus 11.04.2022 r. wskazywał na 1 pracę cytowaną , 1 cytowanie , w tym 1 bez autocytoowań, Index Hirscha -1 , również bez autocytoowań - 1.
- Raport cytowań przeprowadzony w bazie Gogle Scholar 11.04.2022 r. wskazywał na 23 prace cytowane, 65 cytowania, w tym 52 bez autocytoowań, Index Hirscha - 4 , bez autocytoowań - 3.

5.2. Merytoryczna charakterystyka pozostałego dorobku

Praca na Wydziale Nauk Ekonomicznych w Katedrze, w której problemy badawcze skupiały się wokół problemów gospodarki przestrzennej i środowiska ukierunkowały moją działalność naukową w trzech obszarach (rys. 6), które ugruntowały moje wiodące zainteresowania badawcze:

- 1) Oddziaływania na środowisko na obszarach wiejskich związane z wielofunkcyjnym rozwojem wsi,
- 2) Rozwój infrastruktury ochrony środowiska na obszarach wiejskich,
- 3) Środowiskowe, społeczne i ekonomiczne aspekty rozwoju trwałego i zrównoważonego.

Rys. 6. Główne nurty badawcze

Źródło: opracowanie własne

Ad 1). Oddziaływania na środowisko na obszarach wiejskich związane z wielofunkcyjnym rozwojem wsi

Mój pierwszy obszar badawczy dotyczył możliwości rozwoju wielofunkcyjnego wsi po zmianie ustroju społeczno-gospodarczego Polski. W tym czasie wyłoniły się możliwości wykorzystania przez Polskę przedakcesyjnych programów pomocowych oferowanych przez Unię Europejską. Wielofunkcyjny rozwój wsi zmienił udział wpływu rolnictwa na środowisko oraz przekształcił siłę i kierunki oddziaływań na obszarach wiejskich. Wpłynął także na problemy związane z rozwojem przestrzennym. Próbując dociec diagnozy możliwości aktywizacji ludności zajęłam się w szczególności uwarunkowaniami rozwoju turystyki wiejskiej, skupiając się na potencjale turystycznym na obszarach wiejskich oraz uwarunkowaniami i kierunkami zagospodarowania przestrzennego obszarów. Obszary wiejskie oferują przede wszystkim bogactwo zasobów przyrody, w tym niejednokrotnie objętej prawną ochroną. Zatem mogą stanowić bogaty potencjał rozwoju turystyki, jednak problem sezonowości obniża szansę intensywnego rozwoju w tym kierunku. Obszary województwa warmińsko-mazurskiego, na których najsilniej przebadalam wskazany problem mają duże ograniczenia tzw. turystyki kwalifikowanej, choć nie jest ona niemożliwa. Bogactwo jezior i lasów oraz rozwój agroturystyki sprawiają, że branża ta ma szanse rozwoju i może stanowić dodatkowe źródło dochodów na wsi. Środowisko może być źródłem konkurencyjności gmin, czyli przewagi nad analogicznymi jednostkami. Jednak sukces gospodarczy gminy nie musi być osiągalny kosztem innej, jak to ma najczęściej miejsce w przypadku konkurencji przedsiębiorstw. Gminy mogą czerpać dobre wzorce lub kooperować z innymi jednostkami w różnych sferach.

Z wielofunkcyjnym rozwojem wsi wiąże się problem zmiany przeznaczenia gruntów i wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej. Największy udział od wielu lat dotyczy wyłączeń na cele osiedlowe, a w perspektywie do 2030 r. przewiduje się jeszcze wzrost tego udziału. Jednym z założeń Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju było ograniczanie ekspansji na obszary niezabudowane przez preferowanie ponownego wykorzystania terenu i tym samym hamowanie niekontrolowanej suburbanizacji. Zjawisko to nadal nie ulega zahamowaniu, a wręcz przyspiesza. Dzieje się to kosztem obszarów rolnych wokół miast. Z dniem 1 stycznia 2022 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U.2021.1326 t.j. z dnia 2021.07.20), która ma ułatwić prowadzenie pozarolniczej działalności w gospodarstwie rolnym. Celem ustawy jest uproszczenie procedury w zakresie podejmowania lub rozwijania przez rolników, domowników lub małżonków rolników, działalności nierolniczej na gruntach rolnych (w szczególności klas I-III) przy wykorzystaniu zasobów prowadzonego gospodarstwa rolnego. Nowe przepisy zwalniają z konieczności przeznaczania tych gruntów na cele nierolnicze i wnoszenia opłat związanych z wyłączeniem gruntów z produkcji w przypadku podjęcia na nich działalności nierolniczej. Pośrednio zapobiegnie trwałemu wyłączeniu gruntów z produkcji rolniczej, choć faktycznie nie będzie się tam odbywała.

Nie bez znaczenia dla stanu środowiska obszarów wiejskich jest nadal wpływ rolnictwa. Wyodrębnienie i ustalenie wpływu rolnictwa na środowisko jest bardzo trudne. Rolnictwo otrzymuje wsparcie w ramach wspólnej polityki rolnej. W Krajowym programie rolnośrodowiskowym, wchodzącym w skład Planu rozwoju obszarów wiejskich, szczególny nacisk kładzie się na ochronę środowiska, zwłaszcza na ograniczenie zanieczyszczenia wody i powietrza, rozwój rolnictwa ekologicznego, zachowanie różnorodności biologicznej, rozwój bioprodukcji. Ponadto Polska jest sygnatariuszem kilku międzynarodowych umów środowiskowych, z których niektóre niosą pewne konsekwencje dla rolnictwa, m.in. ograniczenie emisji składników biogennych do Morza Bałtyckiego (konwencja HELCOM), amoniaku (protokół z Göteborga), bromku metylu (protokół z Montrealu) oraz gazów cieplarnianych (protokół z Kioto). Ciągłe jednak efekt poprawy i wdrożenia działań proekologicznych możliwy jest prawie wyłącznie tylko wówczas, gdy przynosi to konkretne efekty finansowe rolnikom.

W tym obszarze badawczym prowadziłam badania i opublikowałam wiele prac, a do najważniejszych zaliczam, **jako jedyny autor**, następujące prace:

- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2018. Zmiany w wielkości emisji gazów cieplarnianych i amoniaku do powietrza z działalności rolniczej w Polsce i UE - analizy z wykorzystaniem wskaźników zrównoważonego rozwoju. Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Problemy Rolnictwa Światowego, 18 (2), s. 303-314; [DOI: 10.22630/PRS.2018.18.2.57](https://doi.org/10.22630/PRS.2018.18.2.57);
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2018. Spatial variability and economic and environmental consequences of agricultural acidification of soils in the province of Warmia and Mazury. *Ekonomia i Środowisko*, (3), s. 83-92; <https://www.ekonomiaisrodowisko.pl/journal/article/view/140/134> oraz **współautor**;
- Świdwińska Natalia, **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2021. Indicators of the Tourist Attractiveness of Urban-Rural Communes and Sustainability of Peripheral Areas. *Sustainability*, 13 (12), s. 1-24; [DOI: 10.3390/su13126968](https://doi.org/10.3390/su13126968);
- Marks-Bielska Renata, **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2021. Evaluation of Changes in Exclusion of Arable Land from Agricultural Production in Poland in the Context of Guidelines of the Strategy for Responsible Development. *European Research Studies Journal*. 24 (Special Issue 3), s. 351-364; [DOI: 10.35808/ersj/2433](https://doi.org/10.35808/ersj/2433);
- Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Szmyt Monika. 2014. Wykorzystanie analizy SWOT do oceny potencjału turystycznego podregionu elbląskiego województwa warmińsko-mazurskiego. *Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego*. Opis fizyczny: 2014, 28, s. 326-339;

https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Zeszyty_Naukowe_Ostroleckiego_Towarzystwa_Naukowego/Zeszyty_Naukowe_Ostroleckiego_Towarzystwa_Naukowego-r2014-t28/Zeszyty_Naukowe_Ostroleckiego_Towarzystwa_Naukowego-r2014-t28-s326-339/Zeszyty_Naukowe_Ostroleckiego_Towarzystwa_Naukowego-r2014-t28-s326-339.pdf

- Łaguna Dariusz, Witkowska-Dąbrowska Mirosława. 2006. Przyrodnicze uwarunkowania lokalizacji przedsiębiorstw w przestrzeni otaczającej duże miasto, W: (red.) L. Preisner, Środowiskowe bariery i czynniki rozwoju gospodarczego Polski. Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok 2006, s. 47-55, url: <http://katalog.nukat.edu.pl/lib/item?id=chamo:1025802&fromLocationLink=false&theme=nukat>.

Ad. 2) Rozwój infrastruktury ochrony środowiska na obszarach wiejskich

Kontynuując badania dotyczące możliwości rozwoju wielofunkcyjnego wsi poszerzyłam je o drugi obszar moich badań - rozwój infrastruktury na obszarach wiejskich. Infrastrukturę można zdefiniować jako zbiór obiektów, urządzeń i instytucji niezbędnych do zainicjowania i rozwoju systemu gospodarczego. W kontekście ochrony środowiska rozumie się ją jako zbiór elementów zapewniających utrzymanie środowiska w stanie zapewniającym optymalne warunki bytowania człowieka i gwarantującym ciągłość procesów w biosferze. W ramach tej infrastruktury wyróżnia się przede wszystkim i infrastrukturę związaną z ochroną powietrza i gospodarką wodno-ściekową oraz odpadami. W Polsce najpierw rozbudowano sieć wodociągową, a nie towarzyszył temu rozwój sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. Problem ten dotyczył głównie obszarów wiejskich, co niewątpliwie przełożyło się na zanieczyszczenie wód oraz gleb. Tym bardziej, że znane są przypadki nielegalnego pozbywania się ścieków z zbiorników bezodpływowych na pola uprawne. Innym problemem jest rozwój infrastruktury związanej z rozwojem energetyki odnawialnej, szczególnie energetyki wiatrowej. Turbiny lokalizowane są bowiem na obszarach wiejskich. Polska, jak i województwo warmińsko-mazurskie, które stanowi obszar największej uwagi w moich badaniach, może być miejscem rozwoju energetyki wiatrowej. Obecnie coraz bardziej popularne są również farmy paneli fotowoltaicznych. Mimo dobrych warunków środowiskowych problem rozwoju tej infrastruktury napotyka na opór lokalnych społeczności, zwłaszcza jeżeli dotyczy to farm wiatrowych.

Z rozwojem infrastruktury ochrony środowiska niewątpliwie łączy się problem jej finansowania. Największe znaczenie w rozwoju infrastruktury trzeba przypisać pomocy europejskiej. Rozpoczynając od przedakcesyjnych programów pomocowych. Warto jednak napisać o tym, że od początku transformacji ustrojowej działa w Polsce zasada „zanieczyszczający płaci”. Po obradach Okrągłego Stołu i ewolucji systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce, obecnie jego podstawą są fundusze ekologiczne. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) powstał w 1989 r. i realizuje zadania o znaczeniu strategicznym, ogólnokrajowym oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW), które uzyskały osobowość prawną w 1993 r.

Wspierają zadania o zasięgu regionalnym, w każdym z 16 województw Polski. Fundusze te odegrały też wielką rolę w absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej, szczególnie w okresie przedakcesyjnym i jako wsparcie finansowe dla programów „kolejnych perspektyw finansowych. Nie mniej ważne jednak jest posiadanie środków własnych przez samorządy. W przypadku finansowania inwestycji ochrony środowiska udział gmin w nakładach stanowi około 23%. Największe nakłady ponoszą przedsiębiorstwa – około 70%. Analizując wydatki z budżetów gmin na ochronę środowiska należy stwierdzić, że dynamika zmian w stosunku do 2005 r. nie przybierała stałej tendencji. Wydatki zmieniały się z roku na rok. Podobnie z dynamika zmian było w przypadku środków powiatowych. W wyniku intensywnej absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej, jak i sprawnemu funkcjonowaniu systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce w kolejnych latach od wejścia Polski do UE rosły nakłady na środki trwałe ochrony środowiska i gospodarki wodnej wzrastały. W infrastrukturze gospodarki wodnej szczególnie dużą zmianę odnotowano tam, gdzie zapóźnienie było największe, a więc na obszarach wiejskich. Środki pochodzące z Unii Europejskiej od kilkunastu lat są podstawowym źródłem finansowania ochrony środowiska w Polsce. Są przeznaczone wyłącznie na tzw. koszty kwalifikowane, które głównie dotyczą inwestycji. Nie mniej istotne są środki potrzebne do zabezpieczenia kosztów bieżących ochrony środowiska oraz zapewnienia środków własnych w finansowaniu inwestycji. Tutaj są wykorzystywane środki z budżetów gmin. Niewątpliwie inwestycje te powodują pozytywne wpływy na środowisko lub łagodzą negatywne.

W tym obszarze badawczym za najważniejsze, opublikowane **prace samodzielne**, uważam:

- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2018. Wyposażenie obszarów wiejskich w systemy odprowadzania ścieków na przykładzie gmin powiatu olsztyńskiego. *Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich*, 105 (1), s. 58-68; DOI: 10.22630/RNR.2018.105.1.5;
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2017. Domestic wastewater treatment facilities as an important component of the water and sewage management infrastructure in rural areas. *Ekonomia i Środowisko*. 2017 (2), s. 139; [http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.ekon-element/000171475745?q=3342beda-45df-4ba8-a411-e76e1505d716\\$1&qt=IN_PAGE](http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.ekon-element/000171475745?q=3342beda-45df-4ba8-a411-e76e1505d716$1&qt=IN_PAGE);
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2015. Stan zrównoważenia dostępu do infrastruktury liniowej ochrony środowiska w regionach o dużym udziale obszarów prawnie chronionych. *Gospodarka w praktyce i teorii*, (2), s. 51-65; DOI:10.18778/1429-3730.39.04.

oraz we **współautorstwie**:

- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2021. Świdzińska Natalia, Napiórkowska-Baryła Agnieszka. Attitudes of Communities in Rural Areas towards the Development of Wind Energy. *Energies*. 14 (23), s. 1-24; DOI: 10.3390/en14238052;

- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, de Jesus Ilisio. 2015. Analiza dostępu do liniowej infrastruktury ochrony środowiska w Polsce (ze szczególnym uwzględnieniem województwa warmińsko-mazurskiego), *Optimum. Studia Ekonomiczne*, (3), s. 155-167; DOI: [10.15290/ose.2015.03.75.11](https://doi.org/10.15290/ose.2015.03.75.11);
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, de Jesus Ilisio, Napiórkowska-Baryła Agnieszka. 2015. Wielkość, kierunki i efekty rzeczowe finansowania infrastruktury ochrony środowiska w Polsce i Portugalii. W: (red.) K. Opolski, J. Górski, *Strategie gospodarcze i społeczne Unii Europejskiej*; https://karo.umk.pl/K_3.02/Exec/z2w_f.pl?kl=298911646292728&al=x&priority=&uid=&dist=2&lok=&liczba=5&pubyearh=&pubyearl=&lang=pl&bib=UKSW&detail=5&pp=1&qt=F&si=0&pm=f&st1=ttstrategie%20gospodarcze%20i%20spo%C5%82eczne%20uni%20europejskiej&di=tstrategie%20gospodarcze%20i%20spo%C5%82eczne%20uni%20europejskie.
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, Napiórkowska-Baryła Agnieszka. 2012. Stan wykorzystania infrastruktury ochrony środowiska oraz nakłady na środki trwałe ochrony środowiska na wsi. *Zeszyty Naukowe Polityki Europejskiej, Finanse i Marketing* 2012 (8), s. 496-504; http://sj.wne.sggw.pl/article-PEFIM_2012_n57_s496/.
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, Karpa Anna, de Jesus Ilisio. 2005. Finansowanie ochrony środowiska przez samorzady powiatowe na przykładzie powiatu szczycieńskiego. W: (red. J. Famielec) *Finansowanie ochrony środowiska w Polsce w warunkach osłabienia finansów publicznych: materiały z konferencji naukowej zorganizowanej przez Katedrę Polityki Przemysłowej i Ekologicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie*.

3) Środowiskowe, społeczne i ekonomiczne aspekty rozwoju trwałego i zrównoważonego

Trzeci obszar moich zainteresowań, to środowiskowe, społeczne i ekonomiczne aspekty rozwoju trwałego i zrównoważonego, a w szczególności zastosowanie wskaźników dostępnych w publicznej informacji, zwłaszcza na platformach GUS. Zwróciłam uwagę na wykorzystanie dostępnych danych w aplikacji wskaźniki zrównoważonego rozwoju. Z wieloletnich badań własnych oraz współautorskich nad środowiskowymi, społecznymi i ekonomicznymi aspektami rozwoju trwałego i zrównoważonego na obszarach wiejskich wynika, że istnieje duży problem z dostępnością do danych faktycznie opisujących stan środowiska na obszarach wiejskich. Tak naprawdę większość szczegółowych informacji kończy się na poziomie powiatu, czy nawet województwa. Poszukując informacji dla gmin badacz napotyka problem albo braku, albo niekompletnych danych. Najczęściej oferowane dane są to wskaźniki czynników sprawczych i presji na środowisko. Na poziomie lokalnym nie sposób doszukać się informacji dotyczących wskaźników stanu na skalę wszystkich gmin wiejskich, czy obszarów wiejskich w Polsce. W przypadku aspektów społecznych i ekonomicznych jest trochę lepiej. W związku z tym

podjęłam próbę poszukiwań wskaźników w dostępnych źródłach, czego efektem jest praca wskazana jako osiągnięcie naukowe, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.): „Kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich – w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego”. Zaproponowałam tam metodę oceny kształtowania środowiska, z zastosowaniem wieloletnich danych, dostępnych na różnych platformach.

Na społeczne aspekty rozwoju trwałego i zrównoważonego składa się również dostępność mieszkaniowa. Mieszkanie jest dobrem wyróżniającym się w stosunku do innych dóbr wytwarzanych i konsumowanych przez człowieka ponieważ zaspakaja podstawową potrzebę schronienia. Jest jednocześnie dobrem kapitałochłonnym. W wyniku moich badań na obszarach wiejskich, głównie województwa warmińsko-mazurskiego, zwróciłam uwagę na problem substancji mieszkaniowej sprywatyzowanej z zasobu mieszkaniowego przejętego przez Oddziały Terenowych Agencji Nieruchomości Rolnych. Prywatyzacja, przyniosła korzyści przede wszystkim tym, którzy funkcjonowali już w systemie mieszkaniowym – lokatorom. Był to jeden z instrumentów polityki mieszkaniowej. Trudno natomiast stwierdzić, czy został osiągnięty główny cel polityki mieszkaniowej: poprawa jakości substancji mieszkaniowej. Nabywcami mieszkań były w większości osoby o niskich dochodach, które z trudem radziły sobie z utrzymaniem nieruchomości. Do gospodarstw domowych o najniższych dochodach, w celu zapobiegania marginalizacji mieszkaniowej kierowana jest socjalna pomoc mieszkaniowa, utożsamiana najczęściej z redystrybucją dochodów na rzecz wspomaganie konsumpcji usług mieszkaniowych przez mniej zamożne grupy ludności. Socjalna pomoc mieszkaniowa zajął się z działaniami systemu pomocy społecznej i ochroną praw lokatorów. Jednym z szerzej rozpowszechnionym instrumentem socjalnej pomocy mieszkaniowej jest dodatek mieszkaniowy, zaklasyfikowany do popytowych subsydiów mieszkaniowych. Wypłata dodatków jest zadaniem własnym gminy.

Za najważniejsze **samodzielnie** artykuły uważam:

- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2018. Zastosowanie informacji statystycznej w ocenie zrównoważonego rozwoju. Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych, (49), s. 233-247; <http://rocznikikae.sgh.waw.pl/?p=5&z=49&r=2018&a=611>;

i również prace we **współautorstwie**:

- Chrobocińska Katarzyna, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Świdwińska Natalia, **Witkowska-Dąbrowska Mirosława.** 2021. Środowisko a konkurencyjność gmin na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego. Olsztyn, Wydawnictwo UWM w Olsztynie, 136 s;

https://katalogi.bn.org.pl/discovery/fulldisplay?docid=alma991052904002405066&context=L&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&lang=pl&search_scope=NLOP_IZ_NZ&adaptor=Local%20Search%20Engine&tab=LibraryCatalog&query=isbn,exact,978-83-8100-283-7&offset=0;

- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Świdzińska Natalia. 2019. Harmonization of criteria and operationalization of sustainable development indicators in the assessment of bioproducts. *Ekonomia i Środowisko*, 72 (1), s. 58-73;
[https://www.ekonomiaisrodowisko.pl/journal/article/view/45/40;](https://www.ekonomiaisrodowisko.pl/journal/article/view/45/40)
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, Świdzińska Natalia, Napiórkowska-Baryła Agnieszka. 2019. Meeting the Europe 2020 strategy sustainable development guidelines by Poland. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 63 (9), s. 103-116; DOI: 10.15611/pn.2019.9.09.
- Napiórkowska-Baryła Agnieszka, **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**. 2018. Wydatki na utrzymanie lokali mieszkalnych a zaległości w opłatach za mieszkanie w budżetach gospodarstw domowych; *Humanities and Social Sciences*, 14(23 (3), s. 231-242; <http://doi.prz.edu.pl/pl/publ/einh/417>.
- **Napiórkowska-Baryła Agnieszka**, Witkowska-Dąbrowska Mirosława. 2018. Housing deprivation in Poland - a regional approach. *Baltic Geodetic Congress (BGC Geomatics)*: (edit) Randall Bilof, s. 1-5; [https://ieeexplore.ieee.org/document/8453697;](https://ieeexplore.ieee.org/document/8453697)
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, de Jesus Ilisio 2017. Financing environmental protection infrastructure in Poland and in Portugal. *Sbornik naučných trudov. Ekonomia*; [https://www.worldcat.org/title/sovremennyye-tehnologii-selskokhoziaistvennogo-proizvodstva-sbornik-nauchnykh-statei-po-materialam-xx-mezhdunarodnoi-nauchno-prakticheskoi-konferentsii-grodno-12-maia-21-aprelia-19-maia-2017-goda-k-20-letiiu-ekonomicheskogo-fakulteta-ekonomika-bukhgalterskii-uchet-obshchestvennyye-nauki/oclc/1028240980&referer=brief_results;](https://www.worldcat.org/title/sovremennyye-tehnologii-selskokhoziaistvennogo-proizvodstva-sbornik-nauchnykh-statei-po-materialam-xx-mezhdunarodnoi-nauchno-prakticheskoi-konferentsii-grodno-12-maia-21-aprelia-19-maia-2017-goda-k-20-letiiu-ekonomicheskogo-fakulteta-ekonomika-bukhgalterskii-uchet-obshchestvennyye-nauki/oclc/1028240980&referer=brief_results)
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, Napiórkowska-Baryła Agnieszka. 2016. Wskaźniki zrównoważonego rozwoju w aspektach społeczno-gospodarczych, w ocenie jakości życia. *Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego*, 30, s. 341-352; [https://bazhum.muzhp.pl/czasopismo/173/?idvol=10174;](https://bazhum.muzhp.pl/czasopismo/173/?idvol=10174)
- Napiórkowska-Baryła Agnieszka, **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, de Jesus Ilisio. 2014. Prywatyzacja zasobu mieszkaniowego przejętego przez Oddział Terenowy Agencji Nieruchomości Rolnych w Olsztynie na przykładzie gmin powiatu olsztyńskiego. *Ekonomia XXI Wieku*. 2014 (2), s. 122-131, [https://www.dbc.wroc.pl/dlibra/publication/27812/edition/25176;](https://www.dbc.wroc.pl/dlibra/publication/27812/edition/25176)
- **Witkowska-Dąbrowska Mirosława**, Malinowski Marek. 2002. Źródła finansowania modernizacji miejskiej oczyszczalni ścieków "Łyna" w Olsztynie. W (red.) S. Czaja: *Instrumenty rynkowe w ochronie środowiska*, 433-440;
[http://katalog.nukat.edu.pl/lib/item?id=chamo:170598&fromLocationLink=false&theme=nukat.](http://katalog.nukat.edu.pl/lib/item?id=chamo:170598&fromLocationLink=false&theme=nukat)

Oprócz samodzielnych i współautorskich publikacji, które wymieniłam powyżej oraz pozostałych umieszczonych w załączniku 3, w ramach zgłębiania problemów badawczych wygłaszałam referaty naukowe na konferencjach międzynarodowych (załącznik 3: II.5.11, II.5.15, II.5.16, II.5.17, II.5.20, II.5.21) i krajowych (załącznik 3: II.5.1, II.5.2, II.5.3, II.5.4, II.5.5, II.5.7, II.5.9, II.5.18, II.5.19, II.5.22) oraz wielokrotnie seminariach dotyczących tematów statutowych na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie (załącznik 3: II.5.6, II.5.8, II.5.10, II.4512, II.5.13, II.5.14).

Zostałam zaproszona min. do recenzowania artykułów w Journal of Tourism & Hospitality. Recenzowałam artykuły naukowe w czasopismach:

- Biuletyn Nieruchomości,
- Polish Journal of Agronomy,
- Problemy Rolnictwa Światowego.

Zostałam czterokrotnie wyróżniona nagrodami Rektora UWM w Olsztynie z działalność naukową, w tym w latach 2010, 2011, 2012 nagrodami zespołowymi, a w 2018 r. indywidualną nagrodą (załącznik 3: II.12.).

Od października 2019 r. **jestem członkiem Rady Dyscypliny Naukowej Ekonomia i Finanse** na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie.

W trakcie zatrudnienia na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko- Mazurskiego w Olsztynie uczestniczyłam w badaniach prowadzonych w Katedrze Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej w ramach badań statutowych. W ramach projektu: „Gospodarowanie zasobami środowiska w warunkach integracji z Unią Europejską” zajmowałam się badaniami nad funkcjonowaniem podmiotów gospodarczych na obszarach prawnie chronionych. Badałam cenność ekologiczną obszarów gmin oraz analizowałam uwarunkowania ewentualnego utworzenia parku krajobrazowego na terenie siedmiu gmin województwa warmińsko-mazurskiego. Badania naukowe w tym zakresie pozwoliły mi na dokonanie identyfikacji i opracowanie systematyki skutków przestrzenno-architektonicznych oraz zaproponowanie współczynników do ich pomiaru. Uzyskane wyniki mogły mieć przydatność praktyczną dla pracowników gmin, projektantów (urbanistów) i rzeczoznawców majątkowych. Badałam również cenność ekologiczną obszarów gmin. Do przeprowadzenia oceny zaproponowałam metodę punktową obejmującą trzy parametry: moc ekologiczną, zanieczyszczenie środowiska i stopień zdegradowania poszczególnych jego elementów, oraz stopień zachowania naturalnych elementów środowiska.

W ramach tematu badawczego pt. „Wycena zasobów i organizacji w warunkach niepewności” wyznaczałam obszary atrakcyjne z punktu widzenia potencjalnego turysty oraz inwestora. Badania przeprowadzono wykorzystując dane BDL, GUS. Dane przetworzono za pomocą wielowymiarowej analizy porównawczej. Utworzono zbiór danych które pogrupowane zostały w dwie sfery (atrakcyjność turystyczna i inwestycyjna). W sferach wydzielono działy. Dla oceny atrakcyjności z punktu widzenia turysty analizowano działy: walory turystyczne, stan i ochrona środowiska oraz dostępność

komunikacyjna. Dla oceny atrakcyjności powiatów z punktu widzenia inwestora analizowano działy: infrastruktura usługowa, infrastruktura usługowa, demografia, finanse powiatów.

Kolejny program w ramach badań statutowych pt. „Zrównoważony rozwój regionu warmińsko-mazurskiego” dotyczył analizy ówczesnych osiągnięć na poziomie regionalnym w Polsce i krajach Unii Europejskiej. W wyniku przeprowadzonych badań przeanalizowałam wskaźniki aktywności gmin w realizacji zrównoważonego rozwoju środowiskowego (inventaryzacja przyrodnicza gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przyjęte strategie, plany i programy, obecność w gminie samodzielnego inspektora do spraw ochrony środowiska, liczebność kadry urzędników z wykształceniem przyrodniczym).

Obecnie pracuję w Katedrze Konkurencyjności Gospodarki i jestem członkiem zespołu prowadzącego badania w ramach tematu „Środowisko a konkurencyjność gmin”. W ramach badań wstępnych powstała monografia o tym samym tytule mojego współautorstwa. Badania są kontynuowane i w przyszłości mają objąć obszar całej Polski i być rozszerzone o doświadczenia międzynarodowe.

5.3. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Współpracuję z ośrodkami naukowymi za granicą i w Polsce. Do największych osiągnięć w zakresie aktywności naukowej realizowanej z innymi ośrodkami badawczymi zaliczam udział, jako jeden z wykonawców, w międzynarodowym projekcie Horyzont 2020: „STAR ProBio - Sustainability Transition Assessment and Research of Bio-based Products”. W ramach reprezentowania UWM w Olsztynie wspierałam Konsorcjum w wiedzy ekonomicznej w zakresie ekonomii środowiska i ekonomii zrównoważonego rozwoju. Konsorcjum STAR-ProBio tworzyły:

- UNITELMA Sapienza University of Rome, Wydział Prawa i Ekonomii – Włochy (lider konsorcjum),
- University of York, Wydział Chemii – Wielka Brytania,
- Technische Universität Berlin, Wydział Ekonomii Innowacji – Niemcy,
- Uniwersytet Rolniczy w Atenach, Wydział Zasobów Naturalnych i Inżynierii Rolniczej – Grecja,
- DBFZ Deutsches Biomasseforschungszentrum Gemeinnuetzige GmbH, Systemy Bioenergetyczne – Niemcy,
- SQ Consult B.V. – Holandia,
- Alma Mater Studiorum, Universita di Bologna, Centro Interdipartimentale di Ricerca per le Scienze Ambientali (Międzywydziałowe Centrum Badań w Naukach Przyrodniczych) – Włochy,
- Uniwersytet Warmińsko Mazurski w Olsztynie, Centrum Biogospodarki i Energii Odnawialnych – Polska,
- ChemProf Doradztwo Chemiczne sc – Polska,

- Quantis SARL, Oddział w Lozannie – Szwajcaria,
- Novamont SPA, Planowanie Strategiczne i Komunikacja Korporacyjna – Włochy,
- Naturvardsverket, Dział Oceny – Szwecja,
- Universidad de Santiago de Compostela, Wydział Inżynierii Chemicznej – Hiszpania,
- Europejska Obywatelska Organizacja Normalizacyjna ds. Środowiska (ECOS), zespół ds. normalizacji – Belgia,
- agroVet GmbH, Sustainability & Bioenergy – Austria.

Czas realizacji projektu obejmował okres od 01.05.2017 r. do 30.04.2020 r. Uczestniczyłam m.in. w pracach zespołu WP2 – Ocena środowiskowa upstreamu. Moim zadaniem był udział w pracach nad przeglądem literatury ekonomicznej dotyczącej wskaźników zrównoważonego rozwoju branż pod uwagę w badaniach bioproduktów, określenie granic systemu w ocenie upstreamu w badaniach bioproduktów i wybór strategicznych wskaźników rozwoju zrównoważonego i powiązanych kategorii oddziaływania na środowisko. W wyniku analizy literatury zaproponowano metodykę oceny cyklu życia opracowaną przez STAR-ProBio dla produktów pochodzenia biologicznego, która opiera się na wybranych istotnych metodach oceny wpływu cyklu życia (LCIA) i ich odpowiednich wskaźnikach środowiskowych. Wartością dodaną projektu było opracowanie „Zintegrowanego Narzędzia Oceny Bioproduktów”.

W ramach tego samego projektu uczestniczyłam także w pracach zespołu WP8 przygotowującego rekomendacje dotyczące aktualnych norm zrównoważonego rozwoju związanych z bioproduktami oraz zmian w aktualnych normach dotyczących bioproduktów. Zidentyfikowane luki w systemach zrównoważonego rozwoju stanowiły podstawę do przeprowadzenia analizy SWOT/PESTEL i doprowadziły do zidentyfikowania potencjalnych wskaźników efektywności pogrupowanych według odpowiednich dziedzin zrównoważonego rozwoju. Wyniki zostały przedyskutowane w kontekście ogólnego systemu certyfikacji zorganizowanego według zasad, kryteriów i wskaźników zrównoważonego rozwoju. Opracowanie wyników obejmowało również operacjonalizację wskaźników, benchmarking i wskazówki do identyfikacji produktu referencyjnego, wykonalność progów zrównoważonego rozwoju, jak również komunikację aspektów zrównoważonego rozwoju. Konsorcjum STAR-ProBio uzgodniło, że przygotuje projekt narzędzia do śledzenia oceny produktów pochodzenia biologicznego o nazwie SAT-ProBio pod kontem ich zgodności z zasadami koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego. Projekt schematu zrównoważonego rozwoju, opracowany w ramach projektu STAR-ProBio, będzie realizowany w ramach CEN Workshop Agreement (CWA). Będzie on zawierał listę aspektów i związanych z nimi wymagań technicznych, które mają zapewnić, że produkty pochodzenia biologicznego będą w zgodzie z zasadami koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego.

W wyniku prac, oprócz osiągnięcia założonych celów projektu przedstawionych powyżej, powstał mój dorobek naukowy wpisujący się w ekonomię zrównoważonego rozwoju. Do najważniejszych osiągnięć publikacyjnych z tego zakresu zaliczam prace powstałe we współautorstwie:

- Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Świdzińska Natalia. 2019. Harmonization of criteria and operationalization of sustainable development indicators in the assessment of bioproducts. *Ekonomia i Środowisko*, 72 (1), s. 58-73; <https://www.ekonomiaisrodowisko.pl/journal/article/view/45/40>;
- Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Świdzińska Natalia, Napiórkowska-Baryła Agnieszka. 2019. Meeting the Europe 2020 strategy sustainable development guidelines by Poland. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 63 (9), s. 103-116; DOI: [10.15611/pn.2019.9.09](https://doi.org/10.15611/pn.2019.9.09).

Ponadto podczas wystąpienia seminaryjnego 13.03.2019 r. prezentowałam wyniki mojej pracy pt: „Harmonizacja w ocenie kryteriów zrównoważonego rozwoju i ich operacjonalizacji” oraz pod tym samym tytułem w języku angielskim w ramach międzynarodowej konferencji, w dniach 24-26.09.2019 r.: „The 6th International Environmental Best Practices Conference - Sustainability schemes for bio-based products in the framework of the circular bioeconomy” prezentowałam poster pt. Harmonisation under the criteria of sustainable development and their operationalisation.

Harmonizacja jest konieczna do współdziałania w zakresie kryteriów oceny bioproduktów i operacjonalizacji wskaźników zrównoważonego rozwoju, które dzięki temu będą mogły być wykorzystywane przez wszystkich interesariuszy i na wszystkich etapach cyklu życia produktu. Powinny być tak skonstruowane, aby mogły służyć realizacji celów, dla których zostały utworzone oraz dzięki utrwalonemu jednolitemu systemowi mogły być zasilane danymi na kolejnych etapach łańcucha dostaw. Wskaźniki powinny zapewnić ilościowy pomiar i jakościową ocenę bioproduktów oraz ich wpływ na środowisko, ale też jasno sformułowane i stosunkowo proste w zastosowaniu.

Uczestniczyłam również w międzynarodowym webinarium *Assessing Sustainability of Bio-based Products: Where do we stand?* - 28.04.2020 r. kończącym pracę projektu.

Od 2014 r. prowadziłam stałą współpracę naukową z pracownikami Wydziału Nauk Ekonomicznych Państwowego Rolniczego Uniwersytetu w Grodnie. W ramach współpracy odbyłam dwa staże naukowe:

1. 15.05.2014 r. - 21.05.2014 r.
2. 11.05.2018 r. - 14.08.2018 r., w czasie którego odbyło się seminarium naukowe na temat ochrony gruntów rolnych i leśnych w Polsce i Białorusi.

W ramach współpracy i cyklicznej międzynarodowej konferencji w Grodnie wielokrotnie wygłaszałam referaty naukowe, w tym w języku rosyjskim: *Evaluation of the sustainable development in the aspect of environmental order rural areas* (2013 r.), *Роль туристического потенциала территорий с преобладанием сельских местностей и воздействий соседства в оценке их туристической и*

инвестиционной привлекательност (2014 г.), Финансирование мероприятий по охране окружающей среды в Польше и Португалии (2017 г.).

W wyniku współpracy międzynarodowej opublikowano wiele artykułów, w tym we współautorstwie z pracownikami tej placówki naukowej, m.in.: Hrybau Andrei, Hryshanava Volha, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Świdwińska Natalia. 2019. Agricultural production volume in Poland and in Belarus and its prospects. Olsztyn Economic Journal, 14(4), 397-406; Kalala Jean Rene, Hanchar Andrei, Witkowska-Dąbrowska Mirosława. 2020. Foreign Trade of the Democratic Republic of the Congo and the Share of Agricultural Products for Export. Olsztyn Economic Journal, 15(2), 113-127.

W ramach wspomnianej współpracy pracownicy Wydziału Nauk Ekonomicznych Państwowego Rolniczego Uniwersytetu w Grodnie w 2019 r. odbyli staż na UWM w Olsztynie. Wymiernym efektem naukowym ich wizyty było seminarium na temat: „Współczesne problemy trwałego i zrównoważonego rozwoju”, którego odbyło się 26.09.2019 r. oraz wizyta studyjna w Wojewódzkim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Olsztynie.

W ramach współpracy z polskimi ośrodkami naukowymi cyklicznie uczestniczę w konferencjach naukowych organizowanych przez Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych. Jedną z tych cyklicznych konferencji, w 2004 r. odbyła się na UWM w Olsztynie. Byłam członkiem komitetu organizacyjnego konferencji. Czynn timer działałam w Stowarzyszeniu, jestem członkiem Komisji rewizyjnej na obecną kadencję. Wymiana doświadczeń i poglądów przyczyniła się do ugruntowania decyzji o potrzebie wypełnienia teoretycznych i metodycznych luk w problemie kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego. Brałam udział w seminariach Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, gdzie przedstawiałam swoje spostrzeżenia i wstępne wyniki badań.

Współpracuję także z pracownikami Instytutu Studiów Międzynarodowych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie i innych ośrodków w ramach Polish Chapter Principles for Responsible Management Education, gdzie jestem **członkiem Zarządu**. PRME (Principles for Responsible Management Education) jest światowym forum odpowiedzialnego kształcenia menedżerów, powstałym z inicjatywy władz wiodących uczelni biznesowych. Organizacja działa pod egidą United Nations Global Compact – największej na świecie inicjatywy Organizacji Narodów Zjednoczonych, skupiającej biznes działający na rzecz zrównoważonego rozwoju. Swoje narodowe oddziały ma tylko kilka krajów Europy (lub ich grup) – tych największych, jak Niemcy z Austrią i Szwajcarią, Francja i kraje Beneluxu, czy Włochy i Polska. Do PRME należy ok. 1000 szkół wyższych z całego świata. Dzięki temu możliwe jest realizowanie wspólnych badań i wdrożeń w skali międzynarodowej, a studenci mają dostęp do szerokiej edukacji dotyczącej zrównoważonego rozwoju oraz do dobrych praktyk w tym zakresie.

Zostałam również zaproszona do udziału w identyfikacji wyzwań rozwojowych dla Polski w perspektywie 2030 i 2050 roku w ramach projektu „Operacjonalizacja Systemu Zarządzania Rozwojem

Polski" realizowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju we współpracy z Instytutem Rozwoju Miast i Regionów oraz Instytutem Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego. Udoskonalenie i wprowadzenie innowacyjnych i skutecznych rozwiązań do systemu społeczno-gospodarczego i przestrzennego w ramach długookresowego programowania polityki rozwoju" (GOSPOSTRATEG-III/0032/2020). Projekt ma na celu wsparcie budowy systemu zarządzania rozwojem, w tym zintegrowanie systemu programowania społeczno-gospodarczego i planowania przestrzennego na wszystkich jego poziomach. Wiedza pozyskana i pogłębiona w projekcie będzie wykorzystana w opracowaniu Koncepcji Rozwoju Kraju do 2050 r.– kluczowego elementu zarządzania rozwojem Polski, który został określony w Uchwale nr 162/2018 Rady Ministrów z dnia 29 października 2018 r. w sprawie przyjęcia "Systemu zarządzania rozwojem Polski".

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę

Bardzo ważnym aspektem mojego rozwoju jest działalność dydaktyczna. W trakcie mojej kariery dydaktycznej byłam koordynatorem 5 przedmiotów, a prowadziłam równoległe zajęcia z 3 innych przedmiotów. Jestem autorką 6 programów nauczania. Wszystkie przedmioty są zgodne z moimi zainteresowaniami naukowymi (załącznik 3: V.1). Wielokrotnie prowadziłam seminaria dyplomowe na I i II stopniu studiów i byłam promotorem prac dyplomowych, w tym 122 prac magisterskich, 48 licencjackich i 28 inżynierskich (załącznik 3: V.2). Przewodniczyłam również komisjom na egzaminach dyplomowych magisterskich, licencjackich i inżynierskich. Kilukrotnie pełniłam obowiązki opiekuna roku. Moja działalność dydaktyczna została trzykrotnie doceniona przez Rektora UWM w Olsztynie. Otrzymałam 3 nagrody zespołowe w latach 2004, 2006 i 2014 (załącznik 3: V.4).

Przed podjęciem pracy na Uniwersytecie byłam nauczycielem mianowanym w Zespole Szkół Rolniczych w Nowym Mieście Lubawskim. W trakcie pracy w szkole podjęłam eksternistyczne studia doktoranckie i uzyskałam dyplom doktora nauk rolniczych. Doświadczenie zawodowe w pracy dydaktycznej utwierdziło mnie w przekonaniu ciągłego kształcenia warsztatu metodycznego i pedagogicznego. W celu doskonalenia zawodowego w zakresie dydaktyki i pedagogiki ukończyłam liczne szkolenia i kursy doskonalenia oraz studia podyplomowe w zakresie auditingu ekologicznego i kolejne w zakresie logopedii:

- Dyplom ukończenia Międzywydziałowego Studium Pedagogicznego Akademii Rolniczo-technicznej w Olsztynie (obecnie UWM), potwierdzający uzyskanie kwalifikacji pedagogicznych w dniu 9 czerwca 1992 r.
- Dyplom ukończenia studiów podyplomowych na Wydziale Socjologii i Pedagogiki w zakresie logopedii z glottodydaktyką uzyskany w dniu 4 lipca 2012 r.

Za szczególnie ważne uważam kursy z zakresu pracy ze studentami dotkniętymi problemami niepełnosprawności (załącznik 3: V.6.4, V.6.5) oraz zaburzeń psychicznych (załącznik 3: V.6.6). Chcąc poprawić swoje umiejętności dydaktyczne ukończyłam kurs z Doskonalenia Pedagogicznego Nauczycieli Akademickich dotyczący andragogiki (załącznik 3: V.6.3) oraz szkolenie o charakterze psychoedukacyjnym i metodycznym, uwzględniające kwestie dotyczące skutecznej komunikacji w procesie dydaktycznym, innowacyjnych metod pracy ze studentami i technik pobudzania kreatywności (załącznik 3: V.6.7, V.6.8). Dwa razy doksztalałam się z zakresu analizy statystycznej (załącznik 3: V.6.2, załącznik 3: V.6.9).

W ramach projektu pn. Wzmacnianie potencjału dydaktycznego UWM w Olsztynie byłam redaktorem oraz współautorem publikacji „Ochrona środowiska a innowacje”.

Spśród działalności na rzecz otoczenia chciałabym podkreślić, że moje doświadczenie zawodowe i naukowe pozwala mi na wykonywanie prognoz oddziaływania na środowisko do dokumentów strategicznych, które wymagają szerokiego i wieloaspektowego postrzegania oddziaływań na środowisko. Jednocześnie ta działalność pozwala na konfrontowanie praktyki z nauką.

Mój dorobek został dostrzeżony i w ramach projektu „Operacjonalizacja Systemu Zarządzania Rozwojem Polski” realizowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju we współpracy z Instytutem Rozwoju Miast i Regionów oraz Instytutem Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego biorę udział w badaniach dotyczących obszaru tematycznego „środowisko”.

Jestem członkiem Zarządu Polish Chapter Principles for Responsible Management Education oraz aktywnym członkiem Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, gdzie obecnie pełnię funkcję członka komisji rewizyjnej.

Byłam członkiem komitetu organizacyjnego konferencji naukowej organizowanej przez UWM w Olsztynie w 21-22.09.2004 r. pt.: „Ekonomiczne i ekologiczne aspekty gospodarki przestrzennej”. Obecnie jestem przewodniczącą komitetu organizacyjnego przygotowywanej przez Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Energia i Środowisko w Mleczarstwie (którego jestem członkiem) 41. Konferencji Naukowo Technicznej: „Problemy gospodarki energią i środowiskiem w mleczarstwie” zaplanowanej na 5-8.09.2022 r. w Złotym Potoku. Jest to cykliczne wydarzenie skupiające Prezesów, Dyrektorów przedsiębiorstw mleczarskich, ich zastępców, głównych mechaników i energetyków, pracowników firm projektowych oraz pracowników naukowych zainteresowanych gospodarką energią i środowiskiem.

W sferze działalności organizacyjnej podkreślenia wymaga fakt, że jestem członkiem wielu komisji i zespołów - zarówno na Wydziale Nauk Ekonomicznych, jak i w Uniwersytecie. Od kilku lat jestem przewodniczącą koła związków zawodowych NSZZ „Solidarność” na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie. W ramach działalności związkowej jestem członkiem Rady Dziekańskiej oraz komisji konkursowej i komisji wyborczej w obecnej kadencji. W poprzednich kadencjach byłam również członkiem Rady Wydziału Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie, wydziałowej komisji oceniającej, komisji ds.

nagród i odznaczeń, komisji konkursowej oraz przedstawicielem wydziału w zespole do spraw przeglądu warunków pracy w jednostkach UWM w Olsztynie. Niezależnie od pełnionej funkcji w związku zawodowym Rady Dyscypliny Naukowej Ekonomia i Finanse reprezentuję grupę adiunktów.

Jestem również członkiem Senackiej Komisji ds. Kadr oraz uczelnianej Komisji Oceniającej UWM w Olsztynie. Od grudnia 2021 r. zostałam powołana do zespołu zajmującego się wartościowaniem stanowisk pracy na UWM w Olsztynie. Przez szereg lat pracy uczestniczyłam również w pracach zespołów ds. parametryzacji, obecnie pracuję w zespole ds. jakości kształcenia na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie. Moja działalność na rzecz Wydziału i Uniwersytetu została 5-krotnie doceniona i otrzymałam Zespołową Nagrodę Rektora UWM w Olsztynie w latach: 2002, 2003, 2005, 2007, 2012 za działalność organizacyjną (załącznik 3: V.3).

Literatura wykorzystana w autoreferacie

- Borys T. (red.). 2003. *Zarządzanie zrównoważonym rozwojem*. Wyd. Ekonomia i Środowisko, Białystok.
- Borys T. 2011. *Zrównoważony rozwój – jak rozpoznać ład zintegrowany*. *Problemy Ekorozwoju*, 6(2), 75–81.
- Borys T. 2016. *Aksjologiczne podstawy zrównoważonego i inteligentnego rozwoju*. *Ekonomia i Środowisko*, 3(58), 34–46.
- Borys T., Śleszyński J. 1999. *Ekorozwój jako zbiór zasad*. W: T. Borys (red.), *Wskaźniki ekorozwoju*. Wyd. Ekonomia i Środowisko, Białystok, s. 80–93.
- Brandyk T. 2001. *Kształtowanie środowiska jako dyscyplina naukowa*. *Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych*, 476, 15–29.
- Chojnicki Z. 1999. *Podstawy metodologiczne i teoretyczne geografii*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, s. 269.
- Cymerman R., Koc J. 1992. *Zadania urzędów rolnych w ekorozwoju wsi*. *Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych*, 401, 195–204.
- Czyżewski B., Kryszak Ł. 2017. *Wpływ typów rolnictwa na emisję gazów cieplarnianych*. *Więś i Rolnictwo*, 1(174), 99–122.
- Dembek W. 2012. *Problemy ochrony polskiej przyrody w kontekście wspólnej polityki rolnej*. *Woda-Środowisko-Obszary Wiejskie*, 12, 4(40), 109–121.
- Dobrzański G. 2009. *Podstawowe pojęcia i problemy użytkowania i ochrony środowiska*. W: G. Dobrzański (red.), *Ochrona środowiska przyrodniczego*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Górka K. 2010. *Kontrowersje terminologiczne w zakresie ekonomiki ochrony środowiska i ekonomii ekologicznej*. *Ekonomia i Środowisko*, 2(38), 10–21.
- Górka K., Łuszczak M., Thier A. 2016. *Kierunki rozwoju ekonomii środowiska i zasobów naturalnych*. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 453, 25–37.
- Górnicki K. 2012. *Kapitał naturalny jako kategoria socjologiczna*. *Pogranicze. Studia Społeczne*, XX, 271–296.
- Halamska M. 2013. *Wiejska Polska na początku XXI wieku. Rozważania o gospodarce i społeczeństwie*. Wyd. Scholar, Warszawa.
- Jeżowski P. 2012. *Rozwój zrównoważony i jego nowe wyzwania*. *Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego, Studia i Prace, Szkoła Główna Handlowa*, 2, 99–124.
- Kielczewski D. 2010. *Zrównoważony rozwój – istota, interpretacje, związek ze społeczeństwem wiedzy*. W: B. Poskrobko (red.), *Ekonomia zrównoważonego rozwoju*. Wyd. Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Białystok, s. 10–29.

- Kociszewska I. 2007. *Niektóre społeczno-ekonomiczne uwarunkowania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich*. W: A. Graczyk (red.), *Teoria i praktyka zrównoważonego rozwoju*. Wyd. EkoPress, Białystok–Wrocław, s. 136–146.
- Kociszewska I. 2010. *Próba określenia niektórych przemian na obszarach wiejskich w kontekście zrównoważonego rozwoju*. W: S. Sokołowska, A. Mijał (red.), *Wieś i rolnictwo w procesie zmian. Czynniki rozwoju obszarów wiejskich*. Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 117–127.
- Kociszewski K. 2013. *Ekologizacja polskiego rolnictwa a jego zrównoważony rozwój w warunkach członkostwa w Unii Europejskiej*. Wyd. UE we Wrocławiu. Monografie i Opracowania.
- Kokoszka K. 2014. *Ochrona środowiska na terenach wiejskich w świetle nowej perspektywy wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej 2014–2020*. Studia Ekonomiczne, Polityka gospodarcza w okresie transformacji i kryzysu, 166, 139–149.
- Kokoszka K. 2014. *Ochrona środowiska na terenach wiejskich w świetle nowej perspektywy wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej 2014–2020*. Studia Ekonomiczne, Polityka gospodarcza w okresie transformacji i kryzysu, 166, 139–149.
- Kozłowski S. 2000. *Ekorozwój – wyzwanie XXI wieku*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Kundzewicz Z.W., Kozyra J. 2011. *Ograniczanie wpływu zagrożeń klimatycznych w odniesieniu do rolnictwa i obszarów wiejskich*. Polish Journal of Agronomy, 7, 68–81.
- Lisowska-Mieszkowska E. 2014. *Kontrola i ograniczanie emisji amoniaku ze źródeł rolniczych. Działania podejmowane na forum międzynarodowym*. Ekonomia i Środowisko, 3(50), 130–142.
- Lepsze życie na obszarach wiejskich*. 2016. Cork 2.0, Deklaracja, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, <https://enrd.ec.europa.eu>., dostęp 10 lutego 2022.
- Łuszczak M. 2016. *Kazimierza Górki niedźwiedź brunatny, czyli rzecz o terminologii rozwoju trwałego*. Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego, 46(2), 345–356.
- Majewski E. 2008. *Trwały rozwój i trwałe rolnictwo teoria a praktyka gospodarstw rolniczych*. Wyd. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa.
- Marks M., Nowicki J. 2010. *Pola uprawne i użytki zielone we współczesnym krajobrazie rolniczym*. Acta Scientiarum Polonorum, Administratio Locorum, 9(3), 95–106.
- Matczak P. 2000. *Problemy ekologiczne jako problemy społeczne*. Wyd. Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań.
- Mawhinney M. 2002. *Sustainable Development*. Blackwell Publishing, Oxford.
- Michałowski A. 2007. *Konsultacja wiedzy a zrównoważony rozwój*. W: B. Poskrobko (red.), *Problemy interpretacji i realizacji zrównoważonego rozwoju*. Wyd. Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Białystok, s. 37–48.

- Michałowski A. 2013. *Usługi środowiska w badaniach ekonomiczno-ekologicznych*. *Ekonomia i Środowisko*, 1(44), 30–53.
- Mickiewicz B. 2001. *Zagrożenia ekologiczne na obszarach wiejskich*. W: M. Kłodziński (red.), *Gospodarka, człowiek, środowisko na obszarach wiejskich*. Wyd. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, s. 183–223.
- Młynarczyk K., Marks E. 2000. *Aktualne problemy kształtowania krajobrazu rolniczego Warmii i Mazur*. W: P. Wolski (red.), *Nowe idee i rozwój dziedziny architektury krajobrazu w Polsce*. III Forum Architektury Krajobrazu, Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu Narodowa Instytucja Kultury, Warszawa, s. 131-137.
- Pawłowski A. 2008. *Rozwój zrównoważony – idea, filozofia, praktyka*. Monografie, 51. Wyd. Komitet Inżynierii Środowiska Państwowej Akademii Nauk, Lublin.
- Pearce D., Turner R. 1990. *Economics of Natural Resources and the Environment*. Johns Hopkins University, Baltimore.
- Piontek B. 2002. *Koncepcja rozwoju zrównoważonego i trwałego Polski*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Pisarski M. 2014. *Wzrost gospodarczy a rozwój społeczno-gospodarczy w Chinach*. *Spoleczeństwo i Ekonomia*, 1(1), s. 173-182.
- Pondel H. 2013. *Środowisko przyrodnicze jako element konkurencyjności obszarów wiejskich*. W: E. Małuszyńska (red.), *Dynamika, cele i polityka zintegrowanego rozwoju regionów*. Wyd. Naukowe, Poznań, s. 304.
- Pondel H. 2015. *Środowisko przyrodnicze obszarów wiejskich – czynnik konkurencyjności czy bariera ograniczająca rozwój?* *Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania*, 41(2), 65–75.
- Poskrobko B. 2010. *Usługi środowiska jako kategoria ekonomii zrównoważonego rozwoju*. *Ekonomia i Środowisko*, 1(37), 20–30.
- Rosner A. 2000. *Bezrobocie na wsi i w rolnictwie*. W: *Chłop, rolnik, farmer?* Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej – nadzieje i obawy polskiej wsi, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- Rosner A. 2008. *Przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich w Polsce*. W: M. Dygas, A. Rosner (red.), *Polska wieś i rolnictwo w Unii Europejskiej*. Wyd. Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa, s. 211-228
- Runowski H. 2002. *Rozwój zrównoważony rolnictwa i gospodarstw rolniczych. Wieś i rolnictwo - perspektywy rozwoju*. Warszawa: Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Szkoła Główna Handlowa - Katedra Agrobiznesu.

- Runowski H. 2004. *Gospodarstwo ekologiczne w zrównoważonym rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich*. *Więś i Rolnictwo*, 3, 24–37.
- Runowski H. 2009. *Rolnictwo ekologiczne – rozwój czy regres?* *Roczniki Nauk Rolniczych*, G, 96(4), 182–193.
- Ryszkowski L., Bałazy S. 1992. *Strukturalne i funkcjonalne charakterystyki krajobrazu rolniczego*. W: L. Ryszkowski, S. Bałazy (red.), *Wybrane problemy ekologii krajobrazu*. Wyd. Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego Państwowej Akademii Nauk, Poznań, s. 105–120.
- Szamrej-Baran I. 2012. *Związki gospodarki i społeczeństwa ze środowiskiem*. W: B. Kryk (red.), *Gospodarka i zarządzanie środowiskiem*. Wyd. US, Szczecin, s. 11–17.
- Telega I. 2015. *Kapitał naturalny a proces ekologizacji gospodarki*. W: M. Kożuch (red.), *Ekologizacja gospodarki*. Wyd. UE, Kraków, s. 31–47.
- Throsby D. 2010. *Ekonomia i kultura*. Wyd. Narodowe Centrum Kultury, Warszawa.
- Welzer H., Wiegandt K. 2011. *Perspektiven einer nachhaltiger Entwicklung*. Fischer, Frankfurt am Main.
- Whewell W. 1840. *The Philosophy of the Inductive Sciences*. Oxford University, Oxford.
- Wilkin J. 2008. *Ewaluacja paradygmatów rozwoju obszarów wiejskich*. *Więś i Rolnictwo*, 3(140), 18–28.
- Wilkin J. 2011. *Wielofunkcyjność wsi i rolnictwa a rozwój zrównoważony*. *Więś i Rolnictwo*, 4(153), 27–39.
- Wilkin J., (red.). 2003. *Podstawy strategii zintegrowanego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce*, Uniwersytet Warszawski Wydział Nauk Ekonomicznych, Warszawa.
- Wilkin J., Nurzyńska I., (red.). 2002. *Polska wieś 2002. Raport o stanie wsi*. Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, Warszawa.
- Wilson. E.O. 2002. *Konsiliencja. Jedność wiedzy*. Przekład J. Miklos. Wyd. Zysk i S-ka, Poznań.
- Woś A. 2000. *Rolnictwo polskie 1945-2000. Porównawcza analiza systemowa*. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa.
- Woś A., Zegar J.S. 2002. *Rolnictwo społecznie zrównoważone*. Wyd. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa
- Zawojcka A. 2014. *Zjawisko zagrabiania ziemi w kontekście praw własności*. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 361, 269–280.
- Zegar J.S. 2000. *Dochody gospodarstw chłopskich w okresie transformacji (na przykładzie gospodarstw prowadzących rachunkowość rolną)*, „*Studia i Monografie*” nr 101, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa
- Zegar J.S. 2000. *Kierunki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich – uwarunkowania regionalne*. *Studia. Polska Akademia Nauk Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju*, 110, 23-36.
- Żmija D. 2014. *Zrównoważony rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce 2014*. *Studia Ekonomiczne. Polityka gospodarcza w okresie transformacji i kryzysu*, 166, 149–158.

Żylicz T. 2014. *Cena przyrody*. Wyd. Ekonomia i Środowisko, Białystok.

Mironias Witkowski-Dobrowiecki
(podpis wnioskodawcy)

Załącznik 3 do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego

Dr inż. Mirosława Teresa Witkowska-Dąbrowska

Instytut Ekonomii i Finansów
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

**Wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład
w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse**

Spis treści

I. INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH NAUKOWYCH ALBO ARTYSTYCZNYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1. PKT 2 USTAWY	4
I.1. Monografia naukowa, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a Ustawy;	4
II. INFORMACJA O AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ	5
II. 1. Wykaz opublikowanych monografii naukowych	6
II.2. Wykaz opublikowanych rozdziałów w monografiach naukowych	7
II.2. Informacja o członkostwie w redakcjach naukowych monografii (wykaz redakcji naukowych monografii)	13
II.3. Wykaz opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych	14
II.3.a Wykaz opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych (z listy czasopism punktowanych w roku opublikowania artykułu)	14
II. 3b. Wykaz opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych (spoza listy czasopism punktowanych w roku opublikowania artykułu)	21
II.3c. Wykaz opublikowanych artykułów w materiałach konferencyjnych indeksowanych w bazie WofS	23
II.3d. Wykaz opublikowanych artykułów w pozostałych materiałach konferencyjnych	23
II.4. Pozostałe publikacje	24
II.5. Informacja o wystąpieniach na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych, seminariach naukowych, posterach	24
II. 6. Informacja o udziale w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji	28
II. 7. Informacja o uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych	28
II. 8. Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych	29
II. 9. Informacja o odbytych stażach w instytucjach naukowych	29
II. 10. Informacja o recenzowanych pracach naukowych	29
II. 11. Informacja o uczestnictwie w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych	29
II. 12. Międzynarodowe i krajowe nagrody za działalność naukową	29
II. 13. Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego	30
III. INFORMACJA O WSPÓŁPRACY Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM	31
III.1. Udział w konsorcjach i sieciach badawczych	32
III. 2. Informacja o wykonanych ekspertyzach lub innych opracowaniach wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców	32
IV. INFORMACJE NAUKOMETRYCZNE	33
IV.1. Sumaryczny Impact Factor według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania	34

IV.2. Informacja o liczbie cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań.....	34
IV.3. Informacja o posiadanym indeksie Hirscha według bazy Web of Science (WoS)	34
IV.4. Informacja o liczbie punktów MNiSW (całokształt dorobku naukowego).....	34
V. INFORMACJE NA TEMAT AKTYWNOŚCI DYDAKTYCZNEJ I POPULARYZATORSKIEJ	35
V.1. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki i sztuki	36
V.2 Opieka naukowa nad studentami	36
V.3 Nagrody za działalność organizacyjną	37
V.4 Międzynarodowe i krajowe nagrody za działalność dydaktyczną.....	38
V.5 Uczestnictwo w realizacji projektów dydaktycznych finansowanych w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych	38
V.6 Inne aktywności dydaktyczne	38

**I. INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH NAUKOWYCH ALBO ARTYSTYCZNYCH, O KTÓRYCH
MOWA W ART. 219 UST. 1. PKT 2 USTAWY**

I.1. Monografia naukowa, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a Ustawy;

„Kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich - w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego” -wydana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, ISBN 978-83-8100-335-3, s. 244.

Autorstwa Mirosławy Witkowskiej-Dąbrowskiej

II. INFORMACJA O AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ

II. 1. Wykaz opublikowanych monografii naukowych

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł	Wydawnictwo	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
pozycje nie wymienione w punkcie I.1							
1.	Chełchowski Janusz, Januszewski Damian, de Jesus Ilisio, Karpa Anna, Kozłowski Waldemar, Łaguna Dariusz, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Osiecka Agnieszka, Turkowski Konrad, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2013	Ekonomika zasobów publicznych: compendium wiedzy i studium przypadku	Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	187	Wykonanie części badań	10
2.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka	2014	Ochrona środowiska a innowacje (stan prawny na 31.12.2013 r.)	Expo, P. Rybiński, J. Dąbek	150	Pomysłodawca, wykonanie części manuskryptu	50
3.	Fudali Aleksandra, Serafin Krystyna, de Jesus Ilisio, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Drouet Magdalena, Miciuła Justyna, Miciuła Ireneusz, Serwiński Paweł	2014	Gospodarka oparta na wiedzy	Naukowe Wydawnictwo IVG	144	Wykonawca części badań	10
4.	de Jesus Ilisio, Kozłowski Waldemar, Muczyński Andrzej, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Nowak Magdalena, Sławińska Natalia, Turkowski Konrad, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Ziąjka Filip	2015	Wybrane aspekty zarządzania zasobami gminy	Educaterra,	167	Wykonawca części badań, przygotowanie części manuskryptu	10
5.	Chrobocińska Katarzyna, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Świdzińska Natalia, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2021	Środowisko a konkurencyjność gmin na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego	Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	136	Współautor metodyki badań. Twórcza hipotezy badawczej. Wykonawca części literatury dotyczącej środowiskowych uwarunkowań konkurencyjności gmin oraz części badań empirycznych, przygotowanie części manuskryptu	25
pozycja wymieniona w punkcie I.1							
6.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2022	Kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich - w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego	Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	244	Pomysłodawca i wykonawca całości	100

II.2. Wykaz opublikowanych rozdziałów w monografiach naukowych

Lp.	Autor/autorzy rozdziału	Rok	Tytuł rozdziału	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
1.	de Jesus Ilisio, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2001	Ocena przedakcesyjnych programów pomocowych oferowanych Polsce przez Unię Europejską	Mirosław Łaguna	Marketing w praktyce	Kengraf	171-178	Pomysłodawca badań, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	50
2.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, de Jesus Ilisio, Kobusińska Anna	2001	Zarządzanie zgodne z normą ISO 14001 przedsiębiorstwem, na przykładzie Philips Consumer Electronics Industries Poland w Kwidzynie	Franciszek Piontek	Ekonomia i Środowisko	Ekonomia a rozwój zrównoważony	174-181	Pomysłodawca badań, przygotowanie manuskryptu	33
3.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Ziąjka Filip	2002	Rozwój agroturystyki jako przejaw przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Jan Chojka	Rola małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju regionalnym	Wyższa Szkoła Ekonomiczna	353-361	Pomysłodawca badań, przygotowanie manuskryptu, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	50
4.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Ziąjka Filip	2002	Wykorzystanie studiów uwarunkowań i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego do inspirowania rozwoju agroturystyki	Krzysztof Młynarczyk, Marek Marks	Agroturystyka w teorii i praktyce	Zakład Architektury Krajobrazu i Agroturystyki Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	98-104	Pomysłodawca badań, przygotowanie manuskryptu, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	50
5.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława,	2003	Ocena przydatności miejscowości w	-	Unia Europejska a przyszłość polskiej turystyki	Katedra Turystyki Szkoła Główna Handlowa	239-251	Pomysłodawca badań,	34

Lp.	Autor/autorzy rozdziału	Rok	Tytuł rozdziału	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
	Ziajka Filip, Karpa Anna		gminie do prowadzenia działalności turystycznej					przygotowanie manuskryptu, opracowanie wyników badań	
6.	de Jesus Ilisio, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2003	Różnice i podobieństwa rolnictwa polskiego i portugalskiego	Adam Czudec	Regionalne uwarunkowania ekonomicznego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich	Uniwersytet Rzeszowski	339-346	Pomysłodawca badań, przygotowanie manuskryptu, opracowanie wyników badań	50
7.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2003	Metoda określania potencjału w zakresie możliwości rozwoju turystyki wiejskiej	Teresa M. Łaguna	Małe miasto w zjednoczonej Europie	Katedra Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	59-66	Całość rozdziału	100
8.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Ziajka Filip	2003	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w inspirowaniu rozwoju turystyki wiejskiej	Teresa M. Łaguna	Ekonomiczne aspekty gospodarki przestrzennej	Katedra Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	65-73	Pomysłodawca badań, przygotowanie manuskryptu, opracowanie wyników badań	50
9.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2004	Przyrodnicze i demograficzno-społeczne uwarunkowania utworzenia parku krajobrazowego	Teresa M. Łaguna	Ekologiczne aspekty gospodarki przestrzennej	Ekonomia i Środowisko	267-282	Całość rozdziału	100
10.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2004	Metoda określania potencjału	Izabella Sikorska-Wolak	Turystyka w rozwoju lokalnym	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego	168-176	Całość rozdziału	100

Lp.	Autor/autorzy rozdziału	Rok	Tytuł rozdziału	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
			turystycznego gmin						
11.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Jaroń Joanna		Funkcjonowanie podmiotów gospodarczych na obszarach prawnie chronionych	Mirosław Łaguna	Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich z możliwością wykorzystania lokalnej spoleczności	Wyższa Szkoła Biznesu Wiejskiego	137-152	Pomysłodawca badań, przygotowanie manuskryptu, opracowanie wyników badań	50
12.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2005	Ocena potencjału turystycznego gmin metodą wielowymiarowej analizy porównawczej	Izabella Bielańska, Bożenna Maksimowska	Turystyka i rekreacja szansą rozwoju regionów	Wydawnictwo Wyższa Szkoła Menedżerska, Białystok	243-253	Całość pracy	100
13.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2005	Zarządzanie środowiskiem. Rozwój zrównowazony i zarządzanie środowiskiem	Teresa M. Łaguna, Mirosława Witkowska-Dąbrowska	Ekonomiczne podstawy zarządzania środowiskiem i zasobami naturalnymi	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	142-168	Całość pracy	100
14.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2005	Zarządzanie środowiskiem. Prawne podstawy zarządzania środowiskiem i zasobami naturalnymi	Teresa M. Łaguna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	Ekonomiczne podstawy zarządzania środowiskiem i zasobami naturalnymi	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	103-110	Całość rozdziału	100
15.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2005	Zarządzanie środowiskiem. Emisja substancji i energii oraz gospodarka odpadami	Teresa M. Łaguna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	Ekonomiczne podstawy zarządzania środowiskiem i zasobami naturalnymi	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	111-119	Całość rozdziału	100
16.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2005	Naturalne zasoby środowiska. Rolnicza	Teresa Maria Łaguna, Witkowska-Dąbrowska	Ekonomiczne podstawy zarządzania środowiskiem i	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	43-51	Całość rozdziału	100

Lp.	Autor/autorzy rozdziału	Rok	Tytuł rozdziału	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
			przestrzeń produkcyjna	Mirosława	zasobami naturalnymi				
17.	Łaguna Dariusz, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2006	Przyrodnicze uwarunkowania lokalizacji przedsiębiorstw w przestrzeni otaczającej duże miasto	Leszek Preisner	Środowiskowe bariery i czynniki rozwoju gospodarczego Polski	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	47-55	Opracowanie wyników badań przygotowanie manuskryptu	50
18.	Karpa Anna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2006	Wdrażanie i funkcjonowanie Systemu Zarządzania Środowiskowego w przedsiębiorstwie	Tadeusz Pindór	Środowiskowe aspekty restrukturyzacji przemysłu w Polsce w latach 1989-2006	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	168-174	Pomysłodawca badań, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	50
19.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2007	Ocena potencjału turystycznego powiatu o wysokich walorach środowiskowych	Izabella Sikorska-Wolak	Turystyka w rozwoju obszarów wiejskich	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego	463-477	Całość pracy	100
20.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2007	Wyodrębnianie obszarów cennych ekologicznie	Klaudia Giordano, Paulina Legutko-Kobus	Możliwości międzynarodowej współpracy w dziedzinie ochrony środowiska i wdrażania zrównoważonego rozwoju w nowym okresie programowania Unii Europejskiej (2007-2013). Współpraca uniwersytetów wspierająca rozwój regionów - lubelskiego i lwowskiego	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Lubelska Szkoła Biznesu Fundacji Rozwoju KUL	170-180	Całość pracy	100
21.	Łaguna Teresa M., Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2009	Równoważenie rozwoju w regionie nieuprzemysłowionym (uprzemysłowionym)	Elżbieta Lorek	Zrównoważony rozwój regionów uprzemysłowionych	Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego	92-102	Opracowanie wyników badań przygotowanie manuskryptu	50

Lp.	Autor/autorzy rozdziału	Rok	Tytuł rozdziału	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
			inaczej)						
22.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2010	Zarządzanie środowiskiem i zasobami naturalnymi	Teresa M. Łaguna, Mirosława Witkowska-Dąbrowska	Zarządzanie zasobami środowiska	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	164-220	Całość pracy	100
23.	Łaguna Teresa M., Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2010	Wstęp	Teresa M. Łaguna, Mirosława Witkowska-Dąbrowska	Zarządzanie zasobami środowiska	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	9-10	Pomysł, przygotowanie manuskryptu	50
24.	Karpa Anna, Łaguna Teresa M., Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Zapotoczna Marcelina	2010	Środowisko i zasoby naturalne	Teresa M. Łaguna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	Zarządzanie zasobami środowiska	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	11-47	Pomysł, przygotowanie manuskryptu	25
25.	Karpa Anna, Łaguna Dariusz, Łaguna Teresa M., Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Zapotoczna Marcelina		Gospodarowanie zasobami naturalnymi	Teresa M. Łaguna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	Zarządzanie zasobami środowiska	Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko	98-163	Pomysłodawca rozdziału, przygotowanie manuskryptu	20
26.	Kozłowski Waldemar, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka	2010	Wybrane uwarunkowania rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego	Zbigniew Sirzelecki Paulina Legutko- Kobus	Oblicza współczesnego kryzysu a polskie regiony	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	399-413	Opracowanie wyników badań przygotowanie manuskryptu	33
27.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2010	Proponowane możliwości wielofunkcyjnego rozwoju powiatu olsztyńskiego ziemskiego.	Teresa M. Łaguna, Ilisio de Jesus	Analiza uwarunkowań wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich : na przykładzie powiatu olsztyńskiego ziemskiego z wykorzystaniem doświadczeń	Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego	110-126	Całość pracy	100

Lp.	Autor/autorzy rozdziału	Rok	Tytuł rozdziału	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
			Wyznaczenie strategicznych obszarów ekologicznie cennych		Portugali				
28.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2010	Charakterystyka warunków wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich w badanych powiatach. Zasoby naturalne	Teresa M. Laguna, Ilisio de Jesus	Analiza uwarunkowań wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich : na przykładzie powiatu olsztyńskiego ziemskiego z wykorzystaniem doświadczeń Portugalii	Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego	21-40	Całość pracy	100
29.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2010	Wyznaczenie obszarów strategicznych	Tomasz Poskrobko	Planistyczne i implementacyjne aspekty rozwoju obszarów przyrodniczo cennych	Wyższa Szkoła Ekonomiczna	94-116	Całość pracy	100
30.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, de Jesus Ilisio	2014	Zarządzanie zasobami przyrody w świetle uprawnień Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska	Marek Siemiński, Krzysztof Krukowski	Tendencje w zarządzaniu organizacją publiczną / red. nauk. Marek Siemiński, Krzysztof Krukowski	Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego	198-211	Opracowanie wyników badań przygotowanie manuskryptu	33
31.	de Jesus Ilisio, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2014	Źródła finansowania infrastruktury publicznej w gminie	Jerzy Olszewski	Rozwój regionalny: wybrane aspekty	Naukowe Wydawnictwo IVG	51-58	Opracowanie wyników badań przygotowanie, części manuskryptu	33
32.	de Jesus Ilisio, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka	2014	Dochody i wydatki budżetu miasta	Jerzy Olszewski	Gospodarka oparta na wiedzy	Naukowe Wydawnictwo IVG	80-94	Opracowanie wyników badań przygotowanie części manuskryptu	33
33.	Witkowska-Dąbrowska	2015	Wielkość, kierunki i	Krzysztof Opolski,	Strategie gospodarcze i	Wydział Nauk	115-124	Pomysłodawca,	34

Lp.	Autor/autorzy rozdziału	Rok	Tytuł rozdziału	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
	Mirosława, de Jesus Ilisio M., Napiórkowska-Baryła Agnieszka		efekty rzeczowe finansowania infrastruktury ochrony środowiska w Polsce i Portugalii	Jarosław Górski	społeczne Unii Europejskiej	Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego		opracowanie wyników badań przygotowanie manuskryptu	
34.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Karpa Anna	2015	Idea zrównoważonego rozwoju a definicja polityki ekologicznej państwa	Jacek Zieliński	Państwo dobrze urządzone	Wydawnictwo Gdańskiej Szkoły Wyższej	103-113	Pomysłodawca, opracowanie wyników badań przygotowanie manuskryptu	50
35.	Karpa Anna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Sławińska Natalia	2016	Specyfika zarządzania środkami pieniężnymi we wspólnotach mieszkaniowych (stan i koncepcja usprawnienia)	Agnieszka Zakrzewska-Bielawska	Stan i perspektywy rozwoju nauk o zarządzaniu: wybrane problemy	Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa "Dom Organizatora"	608-632	opracowanie wyników badań przygotowanie manuskryptu	25
36.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Lewandowicz Elżbieta	2017	Wyznaczenie obszarów atrakcyjnych turystycznie z zastosowaniem narzędzi GIS	Konrad Turkowski	Wybrane aspekty rozwoju turystyki na poziomie lokalnym	New Europe Firma Szkoleniowa	61-72	Pomysłodawca, opracowanie wyników badań przygotowanie manuskryptu	50

II.2. Informacja o członkostwie w redakcjach naukowych monografii (wykaz redakcji naukowych monografii)

Lp.	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Rok	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron monografii	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
1.	Teresa M. Łaguna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2005	Ekonomiczne podstawy zarządzania środowiskiem i zasobami naturalnymi	Ekonomia i Środowisko	196	Przygotowanie planu pracy, przygotowanie manuskryptu	50

Lp.	Redaktor/ redaktorzy naukowci	Rok	Tytuł monografii	Wydawnictwo	Liczba stron monografii	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
2.	Teresa M. Łąguna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2010	Zarządzanie zasobami środowiska	Ekonomiai Środowisko	230	Przygotowanie planu pracy, przygotowanie manuskryptu	50
3.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2014	Ochrona środowiska a innowacje	Expol, P. Rybiński, J. Dąbek	150	Pomyślodawca, przygotowanie planu pracy, nadzór merytoryczny, wykonanie manuskryptu.	100

II.3. Wykaz opublikowanych artykułów w czasopiśmie naukowych

II.3.a Wykaz opublikowanych artykułów w czasopiśmie naukowych (z listy czasopism punktowanych w roku opublikowania artykułu)

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)	Wartość IF	Indeksacja czasopisma w bazie: Scopus, WoFS
1.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Puchajda Zbigniew, Miciński Jan	2002	Evaluation of growth and development and production value of Holstein-Friesian cows imported from France to Warmia and Mazury province	Polish Journal of Natural Sciences	3	12 (3)	169-178	Analiza danych i opracowanie wyników badań	30		
2.	Łąguna Teresa, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Zapoczna Marcelina	2005	Ekonomiczne i ekologiczne aspekty gospodarki przestrzennej – wystąpienia niepublikowane.	Ekonomia i Środowisko	4	1(27)	219-228	Przygotowanie manuskryptu artykułu	30		
3.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2009	Evaluation of environmental order in Warmia and Mazury voivodship	Olsztyn Economic Journal	4	4 (1)	61-71	Przygotowanie całego artykułu	100		
4.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska Baryla Agnieszka	2009	Wyznaczenie strategicznych obszarów rolniczych	Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu	4	2	280-284	Pomyślodawca badań. Zgromadzenie i opracowanie wyników badań	50		
5.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Bączkowski Tomasz	2010	Indicators of Warmińsko-Mazurskie voivodship sustainable development in the economic aspect.	Olsztyn Economic Journal	6	5 (2)	258-268	Pomyślodawca badań. Zgromadzenie i opracowanie	70		

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)	Wartość IF	Indeksacja czasopisma w bazie: Scopus, WoFS
6.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2010	Równoważenie rozwoju na obszarach wiejskich – problemy pomiaru i oceny zrównoważenia rozwoju.	Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu	6	12 (1)	270-274	wyników badań. Przygotowanie manuskryptu	100		
7.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2011	A proposal of verification of the indicator method for evaluation of sustainable development	Olshzyn Economic Journal	6	6 (2)	263-273	Całość pracy	100		
8.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka	2012	Stan wykorzystania infrastruktury ochrony środowiska oraz nakłady na środki trwałe ochrony środowiska na wsi	Zeszyty Naukowe Polityki Europejskiej, Finanse i Marketing	9	8	496-504	Pomysłodawca badań. Zgromadzenie i opracowanie wyników badań.	50		
9.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2012	Rola spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na podstawie wybranych oddziałów Kasy Stefczyka w woj. warmińsko-mazurskim	Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego	5	26	115-125	opracowanie wyników badań. Przygotowanie manuskryptu	50		
10.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2012	Zarządzanie finansami spółdzielni mieszkaniowych	Acta Scientiarum Polonorum. Administratio Locorum	4	11 (4)	75-84	Opracowanie wyników badań. Przygotowanie manuskryptu	50		
11.	Szmyt Monika, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2013	Use of the swot analysis for evaluation of the tourist potential of Olshzyn sub-region in Warmińsko-	Olshzyn Economic Journal	13	8 (1)	61-73	Opracowanie wyników badań. Przygotowanie	50		

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)	Wartość IF	Indeksacja czasopisma w bazie: Scopus, WoFS
			Mazurskie voivodship					manuskryptu. Nadzór merytoryczny.			
12.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Szmyt Monika	2014	Wykorzystanie analizy SWOT do oceny potencjału turystycznego podregionu elbąskiego województwa warmińsko-mazurskiego	Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego	6	28	326-339	Pomysłodawca. Opracowanie wyników badań. Przygotowanie manuskryptu	50		
13.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, de Jesus Ilisio	2014	Prywatyzacja zasobu mieszkaniowego przejętego przez Oddział Terenowy Agencji Nieruchomości Rolnych w Olsztynie na przykładzie gmin powiatu olsztyńskiego	Ekonomia XXI Wieku	-	2(2)	122-131	Przygotowanie manuskryptu	33		
14.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, de Jesus Ilisio	2015	Ocena efektywności wybranego instrumentu polityki mieszkaniowej	Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae	9	2	115-130	Przygotowanie części literatury i części manuskryptu	33		
15.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, de Jesus Ilisio	2015	Analiza dostępu do liniowej infrastruktury ochrony środowiska w Polsce (ze szczególnym uwzględnieniem województwa warmińsko-mazurskiego)	Optimum. Studia Ekonomiczne	10	3	155-167	Pomysłodawca. Opracowanie wyników badań. Przygotowanie manuskryptu	70		
16.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2015	Stan zrównoważenia dostępu do infrastruktury liniowej ochrony środowiska w regionach o dużym udziale obszarów prawnie chronionych	Gospodarka w praktyce i teorii	9	2	51-65	Całość pracy	100		

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)	Wartość IF	Indeksacja czasopisma w bazie: Scopus, WoFS
17.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Świdzińska Natalia	2016	Subsydiowanie wydatków mieszkaniowych jako instrument socjalnej polityki mieszkaniowej	Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce	9	4	195-208	Opracowanie części wyników badań i literatury	25		
18.	Lewandowicz Elżbieta, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2016	Geoinformacyjna ocena różnorodności geograficznej Polski na podstawie danych państwowego rejestru nazw geograficznych, jako podstawa wyznaczania obszarów atrakcyjnych turystycznie	Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce	9	1	9-21	Opracowanie wyników badań. Przygotowanie manuskryptu	50		
19.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka	2016	Wskaźniki zrównoważonego rozwoju w aspektach społeczno-gospodarczych, w ocenie jakości życia	Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego	9	30	341-352	Pomysłodawca zadań, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	70		
20	Świdzińska Natalia, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2016	Determinanty rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarach chronionych	Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu	10	453	291-299	Zgromadzenie danych, przygotowanie części wyników badań	33		
21.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2016	Indicators of sustainable development of the province of Warmia and Mazury in the environmental aspect	Olsztyn Economic Journal	13	3	301-309	Całość pracy	100		
22.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława,	2016	Sytuacja mieszkaniowa w Polsce w latach 2007-2013 w kontekście zmian demograficznych	Humanities and Social Sciences	14	23/3	103-114	Zgromadzenie danych, przygotowanie części wyników badań	30		

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)	Wartość IF	Indeksacja czasopisma w bazie: Scopus, WoFS
	de Jesus Ilisio										
23.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2017	Przekształcanie praw do lokali mieszkalnych w spółdzielczym zasobie mieszkaniowym	Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce	9	4	154-167	Zgromadzenie danych, przygotowanie części wyników badań	50		
24.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2017	Domestic wastewater treatment facilities as an important component of the water and sewage management infrastructure in rural areas	Ekonomia i Środowisko	12	2	139-148	Całość pracy	100		Web of Science Core Collection
25.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Zmiany w wielkości emisji gazów cieplarnianych i amoniaku do powietrza z działalności rolniczej w Polsce i UE - analizy z wykorzystaniem wskaźników zrównoważonego rozwoju	Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Problemy Rolnictwa Światowego	13	18(2)	303-314	Całość pracy	100		
26.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Wyposażenie obszarów wiejskich w systemy odprowadzania ścieków na przykładzie gmin powiatu olsztyńskiego	Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	14	105(1)	58-68	Całość pracy	100		

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)	Wartość IF	Indeksacja czasopisma a w bazie: Scopus, WoFS
27.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Fuel poverty - a new challenge for social policy?	Olsztyn Economic Journal	13	13 (1)	45-56	Zgromadzenie danych, przygotowanie części wyników badań	20		
28.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Zastosowanie informacji statystycznej w ocenie zrównoważonego rozwoju	Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych	9	49	233-247	Całość pracy	100		
29.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Evaluation of the attainment of environmental goals in sustainable growth regarding gas emission and energy consumption, as defined for Poland in the Europe 2020 strategy	Olsztyn Economic Journal	13	13(4)	397-409	Całość pracy	100		
30.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Wydatki na utrzymanie lokali mieszkalnych a zaległości w opłatach za mieszkanie w budżetach gospodarstw domowych	Humanities and Social Sciences	14	23 (3)	231-242	Zgromadzenie danych, przygotowanie części wyników badań	20		
31.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Spatial variability and economic and environmental consequences of agricultural acidification of soils in the province of Warmia and Mazury	Ekonomia i Środowisko	12	3	83-92	Całość pracy	100		
32.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Świdyńska Natalia, Napiórkowska-Baryła Agnieszka	2019	Meeting the Europe 2020 strategy sustainable development guidelines by Poland	Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu	40	63(9)	103-116	Pomysłodawca, zgromadzenie danych, przygotowanie części wyników badań	34		
33.	Hrybau Andrei, Hryshanava Volha, Witkowska-Dąbrowska Mirosława,	2019	Agricultural production volume in Poland and in Belarus and its prospects	Olsztyn Economic Journal	20	14(4)	397-406	Przygotowanie części wyników badań, przygotowanie manuskryptu	25		

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)	Wartość IF	Indeksacja czasopisma w bazie: Scopus, WoFS
	Świdzińska Natalia										
34.	Kalala Jean Rene, Hanchar Andrei, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2020	Foreign Trade of the Democratic Republic of the Congo and the Share of Agricultural Products for Export	Olsztyn Economic Journal	20	15(2)	113-127	Przygotowanie części wyników badań, przygotowanie manuskryptu	33		
35.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Świdzińska Natalia	2020	Harmonization of criteria and operationalization of sustainable development indicators in the assessment of bioproducts	Ekonomia i Środowisko	100	1	58-73	Pomysłodawca, zgromadzenie danych, przygotowanie części wyników badań i literatury	34		Web of Science Core Collection; Scopus
36.	Świdzińska Natalia, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2021	Indicators of the tourist attractiveness of urban-rural communes and sustainability of peripheral areas	Sustainability	100	13 (12)	1-24	Opracowanie części wyników badań i literatury	50	3.251	Web of Science Core Collection; Scopus
37.	Marks-Bielska Renata, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2021	Evaluation of Changes in Exclusion of Arable Land from Agricultural Production in Poland in the Context of Guidelines of the Strategy for Responsible Development	European Research Studies Journal	100	24 (Special Issue 3)	351-364	Opracowanie części wyników badań i części literatury	50		
38.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Świdzińska Natalia, Napiórkowska-Baryła	2021	Attitudes of Communities in Rural Areas towards the Development of Wind Energy	Energies	140	14 (23)	1-24	Pomysłodawca, opracowanie metodyki, części wyników badań i	34	3.004	Web of Science Core Collection;

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)	Wartość IF	Indeksacja czasopisma w bazie: Scopus, WoFS
	Agnieszka							literatury, przygotowanie manuskryptu			Scopus
39.	Janek Sebastian, Czyż Joanna, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2021	Operating subsidies and the economicsituation of agricultural farms in Poland in 2014-2019	Olshzyn Economic Journal	20	16 (1)	45-55	Pomysłodawca, opieka merytoryczna nad całością	33		

II. 3b. Wykaz opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych (spoza listy czasopism punktowanych w roku opublikowania artykułu)

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
1.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Miciński Jan, Puchajda Zbigniew, Marsalek Mirosław	2002	Body build production yield and intensity of mastitis in Holstein-Friesian cows in two consecutive lactations	Collection of Scientific Papers, Faculty of Agriculture in České Budějovice. Series for Animal Sciences	-	19 (2)		Zgromadzenie i opracowanie wyników badań	25
2.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława., Miciński Jan, Puchajda Zbigniew	2003	Milk yield in first and second lactation of holstein-friesian cows imported from France to Warmia and Mazury Region	Sbornik naučných trudov	12	Tom 1 część2.	93-96	Pomysłodawca badań, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	33
3.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława Puchajda Zbigniew, Miciński Jan	2003	Analysis of some factors biochemical blood of young holstein-friesian dairy cows imported from France to the environmental conditions of Warmia and Mazury	Sbornik naučných trudov	12	Tom 1 część2.	331-335	Przygotowanie przeglądu literatury i przygotowanie manuskryptu	33
4.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2008	Ecologically Valuable Areas Identification Method	Olshzyn Economic Journal	-	3 (1)	57-68	Przygotowanie całego artykułu	100

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
5.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, de Jesus Ilisio	2015	The housing marginalization threat to households in the Province of Warmia and Mazury	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 28	256-263	Przygotowanie przeglądu literatury i przygotowanie manuskryptu	33
6.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, de Jesus Ilisio	2015	The role of the tourist potential of predominantly rural areas and the impact of neighbouring areas on the evaluation of their tourist and investment attractiveness areas	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 28	275-286	Pomysłodawca badań, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	33
7.	De Jesus Ilisio M., Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2017	Selected aspects of the potential of Polish and Portuguese agriculture	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 39	333-340	Pomysłodawca badań, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	50
8.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, de Jesus Ilisio	2017	Financing environmental protection infrastructure in Poland and in Portugal	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 39	346-352	Pomysłodawca badań, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	50
9.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Vlivání selského hospářstva v Evropském Soutěže na kolicestvo emissii v vozduh	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 43	27-35	Całocść pracy	100
10.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Świdyńska Natalia, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2019	Prostranstvennaa diversifikaciã pokazatelej ustojčivogo razvitiã Pol'si	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 47	110-118	Przygotowanie przeglądu literatury	33
11.	Świdyńska Natalia, Napiórkowska-Baryła Agnieszka	2020	Sostoãnie i perspektivy izmeneniã yrovniã infrastruktury w municipalitetah: konvergenciã illi rashiždenie?	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 50	214-223	Przygotowanie przeglądu literatury	33
12.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Świdyńska Natalia, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2020	Demografickie izmeneniã i ih wliãnie na rynek truda w Warmińsko-Mazurskom woewodstwie w 2005-2019 gg	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 50	161-175	Przygotowanie przeglądu literatury	33
13.	Świdyńska Natalia, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2021	Ocenka rentabel'nosti èkonomičeskikh proektov v agrarnom sektore (primer iz	Sbornik naukowych trudow	5	Tom 54	194-202	Przygotowanie części wyników badań,	50

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
			praktyki)					przygotowanie manuskryptu	

II.3c. Wykaz opublikowanych artykułów w materiałach konferencyjnych indeksowanych w bazie WoFS

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma/konferencji	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
1.	Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2018	Housing deprivation in Poland - a regional approach	2018 Baltic Geodetic Congress (BGC Geomatics)	15	-	1-5	Przygotowanie przeglądu literatury i przygotowanie manuskryptu	50

II.3d. Wykaz opublikowanych artykułów w pozostałych materiałach konferencyjnych

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma/konferencji	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
1.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Ziąjka Filip	2002	Rozwój agroturystyki jako przejaw przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Wybrane zagadnienia małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju regionalnym Polski : skróty referatów na Międzynarodową Konferencję Naukową organizowaną w Warszawie w dniu 26 kwietnia 2002 roku	-	-	140-144	Pomysłodawca badań, zgromadzenie i opracowanie wyników badań	50
2.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Malinowski Marek.	2002	Źródła finansowania modernizacji miejskiej oczyszczalni ścieków "Łyna" w Olsztynie	Instrumenty rynkowe w ochronie środowiska	-	-	433-440	Pomysłodawca badań i opracowanie wyników badań	50
3.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława,	2005	Finansowanie ochrony środowiska przez samorządy	Finansowanie ochrony środowiska w Polsce w warunkach osłabienia	-	-	353-359	Pomysłodawca badań, zgromadzenie i	33

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł artykułu	Nazwa czasopisma/konferencji	Liczba punktów	Tom, numer, zeszyt	Zakres stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
	Karpa Anna, de Jesus Ilisio		powiatowe na przykładzie powiatu szczecińskiego	finansów publicznych				opracowanie wyników badań	

II.4. Pozostałe publikacje

Lp.	Autor/autorzy	Rok	Tytuł opracowania	Wydawca i miejsce	Liczba stron	Wkład w powstanie pracy	Udział (%)
1.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Miciński Jan	2002	Wstępne wyniki adaptacji krów holsztyńsko-fryzyskich do warunków północno-wschodniej Polski.	Ogólnopolski informator mleczarski 4(64)	20-24	Pomysłodawca badań, metodyka badań, zgromadzenie i opracowanie części wyników badań	50

II.5. Informacja o wystąpieniach na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych, seminariach naukowych, posterach

Lp.	Autor/autorzy referatu	Rok ogłoszenia	Tytuł referatu	Nazwa konferencji/Organizator	Miejsce konferencji	Rodzaj wystąpienia
1.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2000	Metodyka oceny uwarunkowań przyrodniczo-gospodarczych regionów	Polityka przemysłowa i ekologiczna w Europie Środkowej i Wschodniej/Jubileuszowa konferencja z okazji 75-lecia Akademii Ekonomiczno-Rolniczej w Krakowie	Kraków	Referat konferencyjny
2.	de Jesus Ilisio, Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2001	Ocena przedakcesyjnych programów pomocowych oferowanych Polsce przez Unię Europejską	Marketing w praktyce/ Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Olsztyn.	Olsztyn	Referat konferencyjny
3.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, de Jesus Ilisio, Kobusińska Anna	2001	Zarządzanie zgodnie z normą ISO 14001 przedsiębiorstwem, na przykładzie Philips Consumer Electronics Industries Poland Sp. z o.o. Kwidzyn SZŚ	Ekonomia a rozwój zrównoważony/ Jubileuszowa Konferencja Naukowa ESEŚIZN-odział Polski	Wisła	Referat konferencyjny

Lp.	Autor/autorzy referatu	Rok ogłoszenia	Tytuł referatu	Nazwa konferencji/Organizator	Miejsce konferencji	Rodzaj wystąpienia
4.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Ziąjka Filip	2002	Wykorzystanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do inspirowania rozwoju agroturystyki	Agroturystyka w teorii i praktyce /Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.	Olsztyn	Referat konferencyjny
5.	Łąguna Mirosław, Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Ziąjka Filip	2002	Turystyka wiejska jako czynnik aktywizacji obszarów prawnie chronionych	Warunki rozwoju turystyki w regionie/Zachodniopomorska Szkoła Biznesu.	Międzyzdroje	Referat konferencyjny
6.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2002	Zarządzanie środowiskowe w przedsiębiorstwach i gminach	Gospodarowanie zasobami środowiska w warunkach integracji z Unią Europejską/ Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Olsztyn	Seminarium
7.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2003	Metoda określenia potencjału w zakresie możliwości rozwoju turystyki wiejskiej	Seminarium na temat: Małe miasto w zjednoczonej Europie/Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Orneta	Referat konferencyjny
8.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2003	Ocena atrakcyjności turystycznej obszarów	Gospodarowanie zasobami środowiska w warunkach integracji z Unią Europejską/ Wydż. Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie	Olsztyn	Seminarium
9.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2004	Przyrodnicze i demograficzno-społeczne uwarunkowania utworzenia parku krajobrazowego	Ekonomiczne i ekologiczne aspekty gospodarki przestrzennej/Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Olsztyn	Referat konferencyjny
10.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2005	Badania nad cennością ekologiczną obszarów	Gospodarowanie zasobami środowiska w warunkach integracji z Unią Europejską/ Wydż. Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie	Olsztyn	Seminarium
11.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2007	Wyodrębnianie obszarów cennych ekologicznie	Międzynarodowa Konferencja na temat:Możliwości międzynarodowej współpracy w dziedzinie ochrony środowiska i wdrażania zrównoważonego rozwoju w nowym okresie programowania Unii Europejskiej/Katolicki Uniwersytet Lubelski im Jana Pawła II	Lublin	Referat konferencyjny
12.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2007	Ocena ładu środowiskowego województwa warmińsko-mazurskiego	Zrównoważony rozwój regionu warmińsko- mazurskiego/ Wydż. Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie	Olsztyn	Seminarium

Lp.	Autor/autorzy referatu	Rok wygłoszenia	Tytuł referatu	Nazwa konferencji/Organizator	Miejsce konferencji	Rodzaj wystąpienia
13.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2010	Ocena ładu gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego	Zrównoważony rozwój regionu warmińsko-mazurskiego/Wydz. Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie	Olsztyn	Seminarium
14.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2011	Ocena zrównoważonego rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego	Zrównoważony rozwój regionu warmińsko-mazurskiego/Wydz. Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie	Olsztyn	Seminarium
15.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2013	Evaluation of the sustainable development in the aspect of environmental order rural areas	XVII Międzynarodowa Konferencja na temat: Sowremienije technologii sielskoje chozajstwo proizwodstwa Sielskoje chozajstwo – problemy i pierspektivy /Państwowy Uniwersytet Rolniczy w Grodnie	Grodno	Referat konferencyjny
16.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, de Jesus Ilisio	2014	Роль туристического потенциала территорий с преобладанием сельских местностей и воздействий соседства в оценке их туристической и инвестиционной привлекательности	XVII Międzynarodowa Konferencja na temat: Sowremienije technologii sielskoje chozajstwo proizwodstwa Sielskoje chozajstwo – problemy i pierspektivy / Państwowy Uniwersytet Rolniczy w Grodnie	Grodno	Referat wygłoszony w języku rosyjskim
17.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2014	Stan zrównoważenia dostępu do infrastruktury liniowej ochrony środowiska w regionach o dużym udziale obszarów prawnie chronionych	Międzynarodowa Konferencja na temat: Środowisko przyrodnicze a rozwój/ Uniwersytet Łódzki	Łódź	Referat konferencyjny
18.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, de Jesus Ilisio M., Napiórkowska-Baryła Agnieszka	2015	Wielkość, kierunki i efekty rzeczowe finansowania infrastruktury ochrony środowiska w Polsce i Portugalii	Strategie gospodarcze i społeczne Unii Europejskiej/Uniwersytet Warszawski.	Warszawa	Referat konferencyjny
19.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2016	Ocena zrównoważenia dostępu do liniowej infrastruktury ochrony środowiska na obszarach wiejskich	Wybrane aspekty rozwoju zrównoważonego na przykładzie regionu Warmii i Mazur oraz Obwodu Kaliningradzkiego/ Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.	Olsztyn	Referat konferencyjny
20.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, de Jesus Ilisio	2017	Финансирование мероприятий по охране окружающей среды в Польше и Португалии (ref wygłoszony w języku rosyjskim)	XX Międzynarodowa Konferencja na temat: Sowremienije technologii sielskoje chozajstwo proizwodstwa/ Państwowy Uniwersytet Rolniczy w Grodnie.	Grodno	Referat wygłoszony w języku rosyjskim

Lp.	Autor/autorzy referatu	Rok ogłoszenia	Tytuł referatu	Nazwa konferencji/Organizator	Miejsce konferencji	Rodzaj wystąpienia
21.	Witkowska-Dąbrowska Mirosława, Napiórkowska-Baryła Agnieszka, Świdzińska Natalia	2019	Harmonization of criteria and operationalization of sustainable development indicators in the assessment of bioproducts	6th International Environmental Best Practices Conference/ Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Olsztyn	Poster w języku angielskim
22.	Mirosława Witkowska-Dąbrowska	2019	Możliwości usprawnienia systemu produkcji i przetwórstwa w systemie ekologicznym	Nie wykorzystane potencjały rozwoju zrównoważonego obszarów wiejskich w województwie warmińsko-mazurskim/Stowarzyszenie Doradców na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Olsztyn	Referat konferencyjny
23	Witkowska-Dąbrowska Mirosława	2019	Harmonizacja w ocenie kryteriów zrównoważonego rozwoju i ich operacjonalizacji (WP8)	Sustainability Transition Assessment and Research of Bio-based Products/ Centrum Bioroślin i Energii Odnawialnych	Olsztyn	Seminarium

II. 6. Informacja o udziale w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji

Lp.	Nazwa konferencji	Organizator konferencji	Miejsce konferencji	Data konferencji	Funkcja pełniona przez habilitanta
1.	Konferencja na temat: Ekonomiczne i ekologiczne aspekty gospodarki przestrzennej	Uniwersytet warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Olsztyn	21-22.09.2004 r.	Członek komitetu organizacyjnego
2.	Konferencja naukowo-techniczna na temat: Problemy Gospodarki Energią i Środowiskiem w mleczarstwie"	Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne „Energia i Środowisko w mleczarstwie”	Złoty Potok	5-8.09. 2022 r.	Przewodnicząca komitetu organizacyjnego

II. 7. Informacja o uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych

Lp.	Tytuł projektu	Czas uczestnictwa	Status realizacji projektu	Nazwa organu przyznającego fundusze na realizację projektu	Charakter udziału habilitanta
1.	Aktualizacja istniejącego „Studium modernizacji dróg w Powiecie Olsztyńskim w układzie funkcjonalnym w aspekcie aktywizacji istniejących i prognozowanych obszarów wzrostu	2013	zrealizowany	Powiat Olsztyński	wykonawca
2.	Badanie stanu i możliwości rozwoju sektora rybackiego na obszarze LGR „Wielkie jeziora Mazurskie” – wskaźnik rybackości. 2015 r.	2015	zrealizowany	Lokalna grupa Rybacka Operacja współfinansowana przez Unie Europejska ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Rybackiego zapewniająca inwestycje w zrównoważone rybołówstwo	wykonawca
3.	Niewykorzystane potencjały zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w województwie warmińsko-mazurskim	2019	zrealizowany	Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy technicznej „Krajowa sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	wykonawca

II. 8. Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Lp.	Nazwa organizacjach lub towarzystwa naukowego	Czas członkostwa	Funkcja pełniona
1.	Polskie Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych	Od 2001r.	Członek, od 2018 roku członek komisji rewizyjnej Stowarzyszenia
2	Polish Chapter Principles for Responsible Management Education	Od 2020r.	Członek Zarządu
3	Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne "Energia i Środowisko w Mleczarstwie"	Od 2022 r.	Członek

II. 9. Informacja o odbytych stażach w instytucjach naukowych

Lp.	Nazwa uczelni/ instytucji naukowej	Miejsce odbycia stażu	Termin realizacji stażu	Czas trwania stażu	Charakter stażu
1.	Państwowy Rolniczy Uniwersytet w Grodnie	Grodno	15.05. 2014r.-21.05.2014r.	7 dni	naukowy
2.	Państwowy Rolniczy Uniwersytet w Grodnie	Grodno	11.05.2018r.-14.08.2018r.	3 miesiące	naukowy

II. 10. Informacja o recenzowanych pracach naukowych

Lp.	Nazwa czasopisma naukowego	Termin	Liczba recenzowanych artykułów
1.	Biuletyn Nieruchomości	2015 r.	1
2.	Polish Journal of Agronomy	2016 r.	1
3.	Problemy Rolnictwa Światowego	2019 r.	1

II. 11. Informacja o uczestnictwie w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych

Lp.	Tytuł programu	Tytuł projektu	Czas uczestnictwa	Nazwa organu przyznającego fundusze na realizację programu	Charakter udziału habilitanta
1.	Projekt finansowany w ramach środków Unii Europejskiej - Program Horyzont 2020	STAR-ProBio - Sustainability Transition Assessment and Research of Bio-based Products. Partnerzy projektu : University of York, TUB; DBFZ, SQ Consult, AUA, UNIBO, UWM, Chemprof; Quantis; Novamont, SEPA, USC, AGROVET	2017-2020 / projekt zrealizowany	Unia Europejska z programu HORIZON 2020	wykonawca

II. 12. Międzynarodowe i krajowe nagrody za działalność naukową

Lp.	Nazwa nagrody	Rok	Nazwa organu	Określenie tytułu z jakiego
-----	---------------	-----	--------------	-----------------------------

		przyznania	przyznającego nagrodę	została przyznana nagroda
1.	Nagroda zespołowa II stopnia	2010	Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	osiągnięcia w dziedzinie naukowej
2.	Nagroda zespołowa II stopnia	2011	Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	osiągnięcia w dziedzinie naukowej
3.	Nagroda zespołowa II stopnia	2012	Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	osiągnięcia w dziedzinie naukowej
4.	Nagroda indywidualna	2019	Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	osiągnięcia w dziedzinie naukowej

II. 13. Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego

Lp.	Imię i nazwisko doktoranta	Charakter opieki nad doktorantem (opiekun naukowy lub promotor pomocniczy)	Okres pełnienia funkcji	Jednostka realizacji przewodu doktorskiego
1.	Emilia Bojkowska	Promotor pomocniczy	Od 22.12.2021r.	Wydział Nauk Ekonomicznych , Uniwersytet Warmińsko- Mazurski w Olsztynie

III. INFORMACJA O WSPÓLPRACY Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

III.1. Udział w konsorcjach i sieciach badawczych

Lp.	Nazwa konsorcjum /nazwa sieci badawczej	Czas uczestnictwa	Zakres działań	Nazwa współpracującego partnera/instytucji
1.	Komercjalizacja wyników badań oraz kreowanie postaw przedsiębiorczych przez UWM w Olsztynie poprzez staże , szkolenia i działania uświadamiające z zakresu przedsiębiorczości akademickiej	60 dni	Staż	Biuro pośrednictwa, wyceny i zarządzania nieruchomościami

III. 2. Informacja o wykonanych ekspertyzach lub innych opracowaniach wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców

Lp.	Autor/autorzy	Rok wykonania	Tytuł lub zakres ekspertyzy	Nazwa podmiotu zlecającego wykonanie
1.	Mirosława Witkowska-Dąbrowska	2015	Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko do dokumentu: „Lokalna Strategia Rozwoju Opracowana w Standardach Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Lokalną Społeczność (RLKS) na lata 2016-2023”.	Lokalna Grupa Działania
2	Mirosława Witkowska-Dąbrowska	2021	Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko do dokumentu: „Strategia rozwoju gminy miejskiej Szczytno na lata 2021-2030”	New Europe, firma szkoleniowa Olsztyn

IV. INFORMACJE NAUKOMETRYCZNE

IV.1. Sumaryczny Impact Factor według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania

Impact Factor = 6.255

IV.2. Informacja o liczbie cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań

Web of Science = 3 cytowania , w tym 3 bez autocytowań

Google Scholar = 65 cytowań , w tym 52 bez autocytowań

Cytowania w Scopus = 1, w tym bez autocytowań 1

IV.3. Informacja o posiadanym indeksie Hirscha według bazy Web of Science (WoS)

IH(WoS) = 1, bez autocytowań =1

IH (GSch) = 4, bez autocytowań = 3

IH (Sc) = 1, bez autocytowań =1

IV.4. Informacja o liczbie punktów MNiSW(całokształt dorobku naukowego)

Lp.	Typ publikacji	Łączna liczba prac	Liczba prac z punktacją	Łączna wartość IP	Łączna wartość punktacji
1	Artykuł w czasopiśmie polskim	36	34	-	-
2	Artykuł w czasopiśmie polskim w suplemencie, numerze specjalnym	1	1	-	100
3	Artykuł w czasopiśmie zagranicznym	4	3	6.255	340
4	Redakcja monografii naukowej	2	2	-	8
5	Referat konferencyjny	5	1	-	15
6	Monografia	6	6	-	320
7	Rozdział (fragment) w monografii naukowej	47	44	-	233
8	Streszczenie w materiałach konferencyjnych	1	-	-	-
9	Wstęp, przedmowa, wprowadzenie, posłowie, nota wydawnicza	1	-	-	-
10	Podsumowanie	103	91	6.255	1477

Źródło: Analiza sporządzona w dniu 11.04.2022 na podstawie bazy Bibliografia Publikacji Pracowników Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, opracowanie Oddział Informacji Naukowej i Czytelnia Czasopism

V. INFORMACJE NA TEMAT AKTYWNOŚCI DYDAKTYCZNEJ I POPULARYZATORSKIEJ

V.1. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki i sztuki

Lp.	Rodzaj osiągnięcia	Rok lub okres udziału	Charakter udziału habilitanta
	Realizacja wykładów, ćwiczeń		
1.	Ekonomika środowiska i zasobów naturalnych	2000-2003	Koordynator przedmiotu
2.	Ekonomika zasobów naturalnych	2000-2003	Prowadzący ćwiczenia
3.	Polityka ekologiczna	2004-2007	Koordynator przedmiotu
4.	Ekonomia środowiska	2005-	Koordynator przedmiotu
5.	Ekologia i zarządzanie środowiskowe	2013-	Koordynator przedmiotu
6.	Zarządzanie zasobami środowiska	2010-	Koordynator przedmiotu
7.	Ekonomika zasobów publicznych	2022-	Prowadzący ćwiczenia
Programy zajęć			
1.	Ekonomika środowiska i zasobów naturalnych	2000	Przygotowanie programu
3.	Polityka ekologiczna	2004	Przygotowanie programu
4.	Ekonomia środowiska	2005	Przygotowanie programu
5.	Ekologia i zarządzanie środowiskowe	2013	Przygotowanie programu
6.	Zarządzanie zasobami środowiska	2010	Przygotowanie programu

V.2 Opieka naukowa nad studentami

Lp.	Rodzaj opieki	Okres sprawowania opieki	Nazwa uczelni	Liczba studentów nad którymi była sprawowana opieka naukowa (prace obronione)
1.	Promotor pracy magisterskiej	2001/2002	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	6
		2002/2003	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	9
		2003/2004	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	10
		2004/2005	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	9
		2005/2006	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	7
		2006/2007	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	7
		2008-2009	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	4
		2010-2011	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	6
		2011/2012	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	8
		2012-2013	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	3
		2013-2014	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	1
		2014-2015	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	1

Lp.	Rodzaj opieki	Okres sprawowania opieki	Nazwa uczelni	Liczba studentów nad którymi była sprawowana opieka naukowa (prace obronione)
		2015-2016	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	27
		2015-2017	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	4
		2016-2018	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	5
		2017-2019	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	12
		2020-2021	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	3
2.	Promotor pracy licencjackiej	2010-2011	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	2
		2011-2012	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	4
		2012-2013	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	3
		2013-2014	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	1
		2014-2015	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	24
		2015-2016	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	2
		2020-2021	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	12
2.	Promotor pracy inżynierskiej	2014-2015	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	3
		2016-2017	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	6
		2017-2018	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	14
		2018-2019	Uniwersytet warmińsko Mazurski w Olsztynie	1

V.3 Nagrody za działalność organizacyjną

Lp.	Nazwa nagrody	Rok przyznania	Nazwa organu przyznającego nagrodę	Określenie tytułu z jakiego została przyznana nagroda
1.	Nagroda zespołowa II stopnia	2002	Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej
2.	Nagroda zespołowa III stopnia	2003	Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej
3.	Nagroda zespołowa III stopnia	2005	Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej
4.	Nagroda zespołowa III stopnia	2007	Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej
5.	Nagroda zespołowa II stopnia	20012	Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej w zespole ds. parametryzacji

V.4 Międzynarodowe i krajowe nagrody za działalność dydaktyczną

Lp.	Nazwa nagrody	Rok przyznania	Nazwa organu przyznającego nagrodę	Określenie tytułu z jakiego została przyznana nagroda
1.	Nagroda zespołowa II stopnia	2004	Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	za osiągnięcia w dziedzinie dydaktycznej
2.	Nagroda zespołowa II stopnia	2006	Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	za osiągnięcia w dziedzinie dydaktycznej
3.	Nagroda zespołowa I stopnia	2014	Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie	za osiągnięcia w dziedzinie dydaktycznej

V.5 Uczestnictwo w realizacji projektów dydaktycznych finansowanych w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych

Lp.	Tytuł projektu	Czas uczestnictwa	Status realizacji projektu	Nazwa organu przyznającego fundusze na realizację projektu	Charakter udziału habilitanta
1.	Wzmocnienie potencjału dydaktycznego	2014 r.	zrealizowany	Europejski Fundusz Społeczny, Kapitał Ludzki	Wykonawca, w ramach projektu powstała publikacja pod red. Mirosławy Witkowskiej-Dąbrowskiej pt. Ochrona środowiska a innowacje

V.6 Inne aktywności dydaktyczne

Lp.	Rodzaj aktywności dydaktycznej	Rok lub okres udziału	Charakter udziału habilitanta
1.	Kurs audytora wewnętrznego Systemu Zarządzania środowiskowego wg normy ISO 14001	2002	Słuchacz
2.	Wspomagania statystycznej analizy wyników badań empirycznych w „STATISTICA”	2008	Słuchacz
3.	Doskonalenia Pedagogicznego Nauczycieli Akademickich.	2009	Słuchacz
4.	Kurs języka migowego w ramach podnoszenia potencjału dydaktycznego	2014	Słuchacz
5.	Wsparcie edukacyjne studentów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu	2016	Słuchacz
6.	Uczelnia wobec studentów z zaburzeniami psychicznymi- formy wsparcia edukacyjnego	2016	Słuchacz
7.	Wykorzystanie studium przypadku w procesie dydaktycznym na kierunkach ekonomicznych	2017	Słuchacz
8.	Szkolenie o charakterze psychoedukacyjnym i metodycznym, uwzględniające kwestie dotyczące skutecznej komunikacji w procesie dydaktycznym, innowacyjnych metod pracy ze studentami i technik pobudzania kreatywności	2018	Słuchacz
9.	Zastosowanie wybranych metod statystycznych w planowaniu i opracowywaniu wyników badań innowacyjnych	2019	Słuchacz

Mirosława Witkowska-Dąbrowska